MALTA

QORTI ĊIVILI
PRIM'AWLA

(Sede Kostituzzjonali)

ONOR. IMĦALLEF
LAWRENCE MINTOFF

Seduta tal-24 ta' Mejju, 2023

Rikors Kostituzzjonali Numru 175/2021 LM

Insignia Cards Limited (C 54426)

***vs*.**

Il-Korp għall-Analiżi ta' Informazzjoni Finanzjarja
u
l-Avukat tal-Istat

Il-Qorti,

1. Rat ir-rikors kostituzzjonali ppreżentat fit-18 ta' Marzu, 2021, mis-soċjetà rikorrenti **Insignia Cards Limited (C 54426)** [minn issa 'l quddiem 'is-soċjetà rikorrenti'] kontra l-intimati l-**Korp għall-Analiżi ta' Informazzjoni Finanzjarja** u

l-Avukat tal-Istat [minn issa ’l quddiem rispettivament ‘il-Korp intimat’ u ‘l-intimat l-Avukat tal-Istat’], li jgħid kif ġej:

“Jepsonu bir-rispett:

Introduzzjoni

1. *Permezz ta’ ittra datata 24 ta’ Novembru 2020, hawn annessa u mmarkata bħala **Dok.A** (l-“**Ittra**”), il-Korp ikkomunika d-deċiżjoni tiegħu li jimponi piena, hekk imsejħa amministrattiva, fl-ammont ta’ €373,670 ai termini tal-artikolu 13 tal-Att Kontra Money Laundering (Kap. 373 tal-Liġijiet ta’ Malta) (l-“**Att**”) u Regolament 21 tar-Regolamenti Kontra Money Laundering u Finanzjar ta’ Terroriżmu (L.S. 373.01 tal-Liġijiet ta’ Malta) (ir-“**Regolamenti**”).*

2. *Kif jirriżulta mid-Deċiżjoni nnifisha, tali piena amministrattiva ġiet imposta wara li l-Korp allegatament sab diversi nuqqasijiet fl-operat tal-appellant.*

3. *Insignia ħassitha aggravata mid-Deċiżjoni u għaldaqstant ressqet appell quddiem il-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri), skont it-termini tal-Att. Dan huwa anness u mmarkat bħala **Dok B** u jagħti rendikont dettaljat tal-isfond fattwali li wassal għall-appell in kwistjoni. Madanakollu, apparti aggravji bbażati fuq il-liġi ordinarja, Insignia għandha ukoll ilmenti ta’ natura kostituzzjonali li għandhom x’jaqsmu mal-Att, ir-Regolamenti, l-investigazzjoni li ġiet kondotta mill-Korp kif ukoll mad-Deċiżjoni u għaldaqstant qed tressaq ukoll dan ir-rikors kostituzzjonali sabiex din l-Onorabbli Qorti tiddeċiedi dwar l-ilmenti tagħhom*

4. *Fis-suċċint, u kif ser jiġi spjegat fid-dettal iktar l-isfel, Insignia qed tressaq din il-kawża minħabba l-fatt li, skontha, hemm numru ta’ disposizzjonijiet fl-Att u fir-Regolamenti li minnhom infushom jilledu d-dritt tagħha ta’ smigħ xieraq. Addizzjonalment, jirriżulta wkoll li l-mod kif tmexxiet l-investigazzjoni kien bi ksur tad-dritt ta’ smigħ xieraq. Insignia tissottometti wkoll li l-Att, ir-Regolamenti u l-*Implementing Procedures *mhumiex ippromulgati abbażi tal-prinċipju* nullum crimen nulla poena sine lege *u għaldaqstant dan ukoll jilledi d-drittijiet fundamentali tagħha. F’dawn il-proċeduri għalhekk, Insignia qed tressaq il-pretenzjonijiet tagħha li:*

   4.1 *L-Artikoli 12A, u/jew 13, u/jew 13 A, u/jew 13 B, 13 C u/jew 18, u/jew 19, tal-Att, kif ukoll ir-Regolament 21 tar-Regolamenti li huma d-disposizzjonijiet fil-liġi abbażi ta’ liema (a) il-Korp hu mogħni bil-poteri biex jaġixxi bħala investigatur, prosekutur u ‘qorti’, u (b) jissussisti n-*

*nuqqas ta' rimedju adegwat ta' appell, jilledu d-drittijiet fundamentali tal-bniedem hekk kif protetti mill-Artikolu 39 (1) tal-Kostituzzjoni ta' Malta ("**il-Kostituzzjoni**") u/jew l-Artikolu 6 § 1 tal-Konvenzjoni Ewropea għad-Drittijiet tal-Bniedem ("**il-Konvenzjoni**").*

4.2 *Il-mod kif tmexxiet l-investigazzjoni u l-proċess investigattiv li wassal biex il-Korp ħareġ id-Deċiżjoni, jilledi l-Artikolu 6 § 3 tal-Konvenzjoni u l-Artikolu 39 (6)(a) tal-Kostituzzjoni;*

4.3 *L-Artikolu 13 tal-Att, u/jew ir-Regolament 21 tar-Regolamenti u/jew l-*Implementing Procedures – *Part 1 u Part 2 (Remote Gaming) maħruġa mill-Korp (*'**l-Implementing Procedures**'') *abbażi tal-liema l-Korp sab ksur li wassal għad-Deċiżjoni, jilledu l-Artikolu 39 (8) tal-Kostituzzjoni u/jew l-Artikolu 7 tal-Konvenzjoni. Dan għaliex, il-Korp abbuża mid-diskrezzjoni mogħtija lilu mil-liġi, aġixxa arbitrarjament u b'abbuż tal-poteri tiegħu u sab li Insignia kienet ħatja ta' akkużi ta' natura kriminali li ma jirriżultawx mil-liġi.*

L-applikabilità tal-Artikolu 6 § 1 tal-Konvenzjoni u l-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni

5. *L-Artikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni jirrikjedi li meta persuna tkun akkużata b'reat kriminali, dik il-persuna għandha tiġi mogħtija smigħ xieraq fi żmien raġonevoli minn qorti indipendenti u imparzjali mwaqqfa b'liġi. Dan, għall-kuntrarju ta' proċeduri li jittrattaw deċiżjoni dwar l-eżistenza ta' drittijiet ċivili fejn l-Artikolu 39(2) tal-Kostituzzjoni jipprovdi illi dan jista' jsir quddiem kull qorti jew awtorità oħra ġudikanti mwaqqfa b'liġi. Bl-istess mod l-artikolu Artikolu 6 § 1 tal-Konvenzjoni jiggrantixxi ukoll dritt ta' smigħ xieraq minn tribunal jew qorti imparzjali u indipendenti.*

6. *Hu issa stabbilit mill-ġurisprudenza estensiva illi proċeduri amministrattivi bħal dawk in kwistjoni mhumiex proċeduri ta' natura ċivili, iżda ta' natura kriminali. Għaldaqstant, l-Artikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni u l-kap kriminali ta' Artikolu 6 tal-Konvenzjoni japplikaw. (fn. 1 Diversi sentenzi tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem stabbilew li l-kap kriminali ta' Artikolu 6 ikun japplika għal proċeduri relatati ma' reati amministrattivi, bħal per eżempju l-proċeduri in kwistjoni dwar il-liġi tal-kompetizzjoni. Ara,* Bendenoun v France, *Rikors Numru 12547/86 (24 ta' Frar 1994);* Jussila v Finland, *Rikors Numru 73053 (23 ta' Novembru 2006) u* Engel and others v the Netherlands, *Rikorsi Numru 5100/71, 5102/71, 5370/72 (8 ta' Ġunju 1976). Il-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem irriteniet illi Artikolu 6 jkun japplika għal proċeduri amministrattivi*

*jekk l-elementi li ġejjin (komunement magħrufa bħala l-*Engel criteria*) ikunu sodisfatti:*

a) Il-liġi li tistipula l-penali tkopri ċ-ċittadini kollha fil-kapaċità tagħhom ta' taxpayers*;*
*b) Is-*surcharge *ma kinitx intiża bħala kumpens pekunjarju għad-danni imma essenzjalment bħala piena li tiskoraġġixxi lil min jerġa' joffendi;*
c) Kienet imposta taħt regola ġenerali b'għanijiet kemm deterrenti u punitivi;
*d) Is-*surcharge *kienet sostanzjali.)*

7. *Il-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem ("****QEDB****"), fil-każ* Jussila v Finland *(fn.2 Ċitata* supra) *spjegat fid-dettall id-diversi akkużi kriminali li jistgħu jinġiebu fil-kuntest ta' proċeduri amministrattivi simili għall-proċeduri in kwistjoni u l-applikazzjoni ta' Artikolu 6. F'dan il-każ, il-QEDB iddikjarat is-segwenti:*

> *"There are clearly 'criminal charges' of different weight. What is more, the autonomous interpretations adopted by the Convention institutions of the notion of a 'criminal charge' by applying the Engel criteria have underpinned a gradual broadening of the criminal head to cases not strictly belonging to the traditional categories of the criminal law, for example administrative penalties (Ozturk, cited above), prison disciplinary proceedings (Campell and Fell v the United Kingdom, 28 June 1984, Series A no. 80), customs law (Salabiaku v France, 7 October 1988, Series A no. 141-A), competition law (Societe Stenuit v France, 27 February 1992, Series A no. 232-A), and penalties imposed by a court with jurisdiction in financial matters (Guisset v France, no 33933/96, ECHR 2000-IX). Tax surcharges differ from the hard core of criminal law; consequently, the criminal-head guarantees will not necessarily apply with their full stringency."*

8. *F'dan ir-rigward, il-ġurisprudenza tal-QEDB żviluppat b'tali mod illi ddikjarat li f'każijiet ta' dawn it-tipi ta' liġi kriminali mhux intranżiġenti (bħall-proċeduri in kwistjoni ta' liġi amministrattiva fil-qasam tal-Money Laundering), penali kriminali jistgħu jiġu mposti minn korp amministrattiv jew non-ġudizzjarju fl-ewwel istanza, iżda l-persuna kontra min il-penali tkun imposta ikollha dritt li titlob stħarriġ ġudizzjarju komplet dwar tali deċiżjonijiet. F'A Menarini Diagnostics S.R.L v Italia, il-QEDB ddeċidiet kif ġej:*

> *"59. La conformità con l'articolo 6 della Convenzione non esclude che in un procedimento di natura amministrativa, una "pena" sia inflitta da un'autorità amministrativa. Si presuppone però che la decisione di un'autorità amministrativa che non soddisfi le condizioni di cui all'articolo 6 § 1 debba subire un controllo a posteriori da un organo giudiziario avente giurisdizione piena... Tra le caratteristiche di un organo giudiziario avente piena giurisdizione vi è il potere di riformare in ogni modo, in fatto come in diritto, la decisione, resa da un organo di grado inferiore. Detto giudice deve essere competente a giudicare tutte le questioni di fatto e di diritto rilevanti per la controversia per cui è adito."*

9. *Jirriżulta ċar, li għalkemm, dawn l-akkużi huma ta' natura amministrattiva, xorta waħda jittrattaw kwistjonjiet li għandhom natura ta' akkużi kriminali. Kif għamlet il-QEDB, f'*Engel*, wieħed jagħmel distinzjoni bejn il-pieni li jaqgħu fil-kategorija ta' "*hard core of criminal law*" u pieni li jitnisslu minn "*cases not strictly belonging to the traditional category of the criminal law*". Għalkemm dawn il-każijiet ma jaqgħux taħt il-kategoriji konvenzjonali li ġeneralment insibu taħt il-liġi kriminali, u "*the criminal head guarantees will not necessarily apply with their full stringency*", (fn. 3 Ara* Bedenoun v France *sopraċitata) xorta jrid jiġi f'kull każ protett, u jiġi assigurat li, id-dritt ta' smigħ xieraq tagħhom ma jiġix leż u li l-akkużat għandu jkollu rimedju quddiem Qorti li għandha d-dritt tissindika u tikkonsidra kemm il-kwistjonijiet kollha relatati mal-fatti kif ukoll dawk relatati ma' punti ta' liġi, almenu fl-istadju tal-appell.*

10. *Il-Qorti Kostituzzjonali Maltija wkoll ikkonfermat li dawn it-tip ta' proċeduri, huma ta' natura kriminali u għaldaqstant id-dritt ta' smigħ xieraq għandu japplika. F'dan ir-rigward, referenza issir għas-sentenza* Angelo Zahra v Kummissarju tat-Taxxi Interni (fn. 4 29 ta' Mejju 2015) Federation of Estate Agents v Direttur Ġenerali Kompetizzjon*i (fn. 5 3 ta' Mejju 2016;) fost oħrajn. Iktar riċentement, fis-sentenza* Rosette Thake noe v Kummissjoni Elettorali *(fn. 6 Qorti Kostituzzjonali, 8 ta' Ottubru 2018), il-Qorti Kostituzzjonali ddeċidiet b'mod differenti mill-ġurisprudenza tal-QEBD u saħħet iktar id-dritt ta' smigħ xieraq protett mill-Kostituzzjoni. Il-Qorti sabet li nonostante l-fatt li l-poteri mogħtija mil-liġi lill-Kummissjoni Elettorali ikopru kemm il-fakultà li tinvestiga kif ukoll li tieħu deċiżjoni skont l-Att 544, dan kien jilledi d-dritt ta' smigħ xieraq tal-lanjant għaliex il-Kummissjoni Elettorali mhijiex Qorti imparzjali u indipdendenti kif irid l-Artikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni. Dan, nonostante l-fatt li Thake noe setgħet tikkontesta deċiżjoni tal-Kummissjoni Elettorali kemm fuq*

kwistjonijiet ta' dritt u kemm fuq il-fatti, billi tibda proċeduri legali ġodda quddiem il-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili (liema proċeduri huma wkoll soġġetti għall-appell ieħor quddiem il-Qorti tal-Appell). L-emfasi għalhekk hija fuq il-ħtieġa kategorika illi kwistjonijiet ta' natura kriminali jiġu sindikati u deċiżi biss minn qorti indipendenti u imparzjali mwaqqfa b'liġi.

Il-Ksur tal-Artikolu 6 § 1 tal-Konvenzjoni u l-Artikolu 39 (1) tal-Kostituzzjoni

11. *Analiżi tal-artikoli u r-regolamenti rilevanti tal-Att u tar-Regolamenti jwassal sabiex, wieħed jikkonkludi li hemm leżjoni tad-dritt ta' smigħ xieraq.*

Il-Kostituzzjoni tal-Korp skont il-liġi: Awtorità mhux indipendenti u awtonoma

12. *Il-Korp mhux awtorità indipendenti u awtonoma. L-artikoli 15 u 16 tal-Att jistabbilixxu l-Korp u jiddefinixxu l-funzjonijiet tiegħu. I-Korp huwa, fost oħrajn, responsabbli għall-ġabra, l-kollazzjoni, l-ipproċessar, l-analisi u t-tixrid ta' informazzjoni bil-għan li jipprevjeni, jinkixef u b'mod effettiv jiġi miġġieled* money laundering *u finanzjar ta' terroriżmu. Fost ħafna poteri, il-Korp għandu l-poter li jissorvelja ċertu operazzjonijiet u jinvestiga lil persuni suġġetti, jagħti istruzzjonijiet, kif ukoll jimponi pieni amministrattivi. Madanakollu, l-Korp ma jistax jitqies bħala Korp li huwa wieħed indipendenti u imparzjali:*

12.1 *L-Artikolu 15(3) tal-Att jipprovdi li:*

> Il-Korp għandu jagħmel ftehim ta' qadi li tagħmel l-aġenzija mal-Ministru, liema ftehim għandu jistabbilixxi l-finanzjament tal-aġenzija u, mingħajr preġudizzju għall-ġeneralità tal-artikolu 16(1), kull ħidma speċifika li taqa' fl-iskop tal-funzjonijiet tal-Korp li għandhom ikunu indirizzati u miksuba mill-Korp.

Għaldaqstant, il-Ministru responsabbli għall-finanzi jiddetta l-mod kif jiġi finanzjat il-Korp u jista' ukoll jimponi, ħidmiet oħra speċifiċi li għandhom jiġu indirizzati u miksuba mill-Korp, lil'hinn mill-artikolu 16 tal-Att. Dan il-ftehim mhuwiex wieħed pubbliku.

12.2 *Il-Korp huwa kostitwit minn Bord ta' Gvernaturi u Direttur (fn. 7 Artikolu 18(1) tal-Att). Il-Bord huwa responsabbli għall-politka li għandha tiġi adottata mill-Korp u li għandha tiġi esegwita u mwettqa mid-Direttur (fn. 8 Artikolu 18(2) tal-Att). Il-Bord huwa kollu kemm hu appuntat mill-Ministru skont it-termini tal-Artikolu 19(2) u (3) tal-Att, il-membri tal-Bord huma mħallsin mill-Ministru tal-Finanzi u huma appuntati biss għall-perijodu ta' tlett snin.*

12.3 *Id-deċiżjoni dwar l-impożizzjoni tal-piena amministrattiva tiġi meħuda mill-"*Compliance Monitoring Committee*" tal-Korp li l-membri tagħha huma d-direttur tal-Korp, id-deputy director tal-Korp u rappreżentanti mis-sezzjonijiet tas-Supervision and Enforcement u Legal Affairs tal-Korp. Fi kliem ieħor, magħmula minn impjegati tal-Korp stess li għalhekk ma humiex imparzjali u li jiġbdu l-istess ħabel tal-Korp.*

13. *Fl-eżerċizzju ta' dawn il-poteri diskrezzjonarji, skont id-disposizzjonijiet legali li jirregolawh, il-Korp qatt ma jista' jkun imparzjali. Il-Korp huwa awtorità pubblika li taġixxi bħala investigatur, prosekutur u Qorti fl-istess ħin. Huwa enti li:*

   a. *jifformola r-regolamenti li japplikaw lil persuni suġġetti li jirregola;*
   b. *jikkonduċi hu stess, fid-diskrezzjoni tiegħu l-ispezzjonijiet u l-investigazzjonijiet fuq persuni suġġetti u jevalwa l-informazzjoni li jiġbor hu stess;*
   c. *Jaġixxi kemm ta' prosekutur iżda fl-istess ħin ukoll ta' imħallef u sussegwentement jasal għal konklużjonijiet ta' ħtija daqs li kieku kien xi tribunal indipendenti u imparzjali, jew daqs li kieku bħala Korp li jieħu tali deċiżjoni huwa indipendenti minn dak illi fil-fatt jagħmel l-allegazzjoni oriġinali.*

Tipprova kemm tipprova, l-Korp żgur ma jistax jitqies bħala indipendenti u imparzjali, ċertament qatt ma jista' jiġi kkunsidrat indipendenti minnhu nnifsu, jew imparzjali bil-mod ta' kif jikkonkludi l-ħtija meta jkun huwa li jivvalida l-investigazzjonijiet tiegħu stess. Bl-istess mod, il-proċess investigattiv quddiem il-Korp żgur ma jiżgurax dritt ta' smigħ xieraq. Nonostante l-fatt li l-Korp bl-ebda mod mhu awtonomu jew imparzjali, u nonostante l-fatt li persuna suġġetta li tiġi affaċċjata bi proċeduri amministrattivi quddiem il-Korp bl-ebda mod ma jista' jingħata smigħ xieraq, il-Korp jiġi mogħni poteri kbar u diskrezzjonarji biex jimponi sanzjonijiet u multi kbar u punittivi.

14. *Fil-fatt il-pieni li jiġu mposti mill-Korp huma tali li ma jeċċedux €5,000,000, darbtejn daqs l-ammont tal-benefiċċju miksub mill-kontravenzjoni, jew 10% tat-*turnover *tal-persuna li hija suġġetta għall-multa amministrattiva. Ai termini tar-Regolamenti imbagħad, fil-każ ta' persuna suġġetta li tkun qegħda twettaq xi attività rilevanti (il-Korp ma jistgħax jimponi piena amministrattiva li teċċedi miljun euro (€1,000,000) jew, meta l-benefiċċju li jinkiseb minn dik il-kontravvenzjoni jista' jiġi kwantifikat, li tkun iżjed minn darbtejn l-ammont tal-benefiċċju hekk miksub (fn. 9 Regolament 21(b)(1) tar-Regolamenti). Dawn il-pieni għandhom jiġu mposti skont il-politika u l-proċedura mfassla mill-Bord*

minn żmien għal żmien (fatt ieħor li jkompli jikkontribwixxi għan-nuqqas ta' imparzjalità u indipendenza) (fn. 10 Artikolu 13 tal-Att) liema politika u proċedura ma tiġix pubblikata u l-Korp lanqas ma jġibhom a konjizzjoni ta' persuni suġġetti bħal Insignia.

15. *Abbażi ta' dan il-fatt biss, jekk din l-Onorabbli Qorti ssegwi d-deċiżjoni l-iktar reċenti tal-Qorti Kostituzzjonali fl-ismijiet* Thake noe v il-Kummissjoni Elettorali, *jirriżulta li hemm akkuża kriminali li qed tiġi determinata minn persuna li la hi Qorti jew tribunal u wisq anqas hija indipendenti u imparzjali, u għaldaqstant dan huwa bi ksur tal-Artikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni.*

16. *Fi kliem ieħor, jekk wieħed għal forza tal-argument irid jagħmel parallel ma' reati penali aktar tradizzjonali, dan huwa l-istess daqs li kieku l-pulizija jkollha l-poter li wara investigazzjoni però mingħajr ebda proċess ġudizzjarju tikkundanna lil persuna għall-ħtija.*

L-appell li jingħata skont l-Att lil Insignia mhuwiex rimedju adegwat biex jassigura d-dritt ta' smigħ xieraq

17. *Mingħajr preġudizzju għas-suespost, anke jekk wieħed jieħu l-interpretazzjoni iktar laxka li taddotta l-QEBD, jew il-Qorti Kostituzzjonali fis-sentenza tal-* Federation of Estate Agencies *li ppreċediet dik ta'* Thake, *u ċioe, li jekk hemm ċertu leżjonijiet ta' dritt ta' smigħ xieraq fil-proċeduri amministrattivi quddiem il-Korp dawn jistgħu jiġu ssanati iktar tard fl-istadju tal-appell li jittenta jipprovdi għal dritt ta' smigħ xieraq, jiġi umilment sottomess li d-dritt tal-appell mogħti lil Insignia skont l-Att mhuwiex biżżejjed sabiex jipproteġi, jissalvagwardja u jissodisfa d-dritt ta' smigħ xieraq skont il-Kostituzzjoni u l-Konvenzjoni.*

18. *L-Att jipprovdi li Id-Deċiżjoni tal-Korp, kif ukoll l-impożizzjoni ta' multa, ai termini tal-Att jew tar-Regolamenti, tista' tiġi appellata skont l-Artikolu 13A. L-appell jista' jsir kemm fuq il-fatti kif ukoll fuq punt ta' dritt. Analiżi superfiċjali ta' din id-dispożizzjoni jwassal biex wieħed mad-daqqa t'għajn jgħid li għalhekk ma hemm l-ebda leżjoni u li appellant jista' jistaqsi għar-reviżjoni kemm fuq punt ta' dritt kif ukoll fuq konsiderazzjoni ta' fatti. Meta però wieħed jikkonsidra l-mod kif il-liġi tippermetti li jsir dan l-appell, jirriżulta li l-liġi hija mankanti u r-rimedju li tipproponi jirriżulta insuffiċjenti. L-appell jiġi rregolat skont id-disposizzjonijiet rilevanti tal-Kap 12 li għandhom x'jaqsmu mal-proċeduri tal-appell ċivili. Il-proċedura tal-appell, però, skont kif regolata mil-liġi mhix tali biex tissanzjona l-ksur tad-dritt ta' smigħ xieraq fil-proċeduri li saru quddiem il-Korp. L-appell li jista' jsir skont l-Att, kif ukoll id-*

disposizzjonijiet tal-Kap 12 li jirregolaw il-proċedura tal-appell, ma jirriżultawx fil-possibilità ta' Qorti li b'mod sħiħ tista' tikkonsidra u tiddetermina l-akkuża kriminali.

19. *Dan għas-segwenti raġunijiet:*

    19.1 *Il-proċedura tal-appell, fil-Kap 12 hija regolata b'mod strett u ma tixbaħx il-proċeduri fil-Prim' Istanza meta wieħed jibda proċeduri legali u jkollu d-dritt iressaq il-provi, jistaqsi għall-produzzjoni ta' dokumenti li m'għandux fil-pussess tiegħu, jagħmel kontroeżamijiet u sottomissjonijiet ulterjuri.*

    19.2 *Fl-appell il-proċeduri bil-miktub jingħalqu mal-preżentata tar-rikors tal-appell u r-risposta. Huwa biss f'każijiet eċċezzjonali li l-Qorti tal-appell tista' tippermetti, lil waħda mill-partijiet, li tippreżenta skrittura oħra. (fn. 11 Article 147 tal-Kap 12).*

    19.3 *Kull dokument rilevanti għall-appell għandu jiġi mehmuż mar-rikors tal-appell. (fn. 2 Artikolu 145 tal-Kap 12). Kwalunkwe dokument ieħor li ma ġiex ippreżentat mar-rikors tal-appell jista' jiġi ppreżentat biss f'każijiet limitati u eċċezzjonali li huma mniżżlin fl-Artikolu 150 tal-Kap 12 u dan biss bl-awtorizazzjoni speċifika tal-Qorti.*

    19.4 *Bħala regola, fl-istadju tal-appell quddiem il-Qorti tal-Appell, ma jistgħux jinġiebu xhieda. Xhieda huma aċċettati biss f'dawk l-istanzi speċifiċi tal-Artikolu 208 tal-Kap 12 (fn. 13 (a) meta l-parti kuntrarja tagħti l-kunsens tagħha; jew (b) meta, bil-ġurament jew b'mezzi oħra, jiġi ppruvat li l-parti li trid iġġib ix-xiehda ta' dak ix-xhud ma kinitx taf biha, jew ma setgħatx, bil-mezzi li tagħti l-liġi, iġġib dak ix-xhud fil-qorti tal-ewwel grad; jew (ċ) meta t-talba biex tinġieb ix-xhieda ta' dak ix-xhud tkun saret u ġiet miċħuda quddiem il-qorti tal-ewwel grad, u l-qorti fi grad ta' appell tkun ta' fehma li dik ix-xhieda hija ammissibbli u rilevanti; jew (d) meta l-qorti fi grad ta' appell hija ta' fehma li x-xhieda ta' dak ix-xhud hija meħtieġa jew utili).*

    19.5 *F'dawn il-proċeduri tal-appell, anke jekk ikun konċess li jitressqu l-provi, tkun l-appellanta (u ċioé l-persuna imputata) li trid tipprova l-innoċenza tagħha u tressaq il-provi hi stess, minflok ma jkollok l-awtorità pubblika li tipprova hi stess li hemm responsabblità ta' ksur. B'hekk jinqaleb l-oneru tal-prova li imedjatament impoġġi lill-appellant fi żvantaġġ insormontabbli.*

    19.6 *Il-Qorti tal-Appell hija biss Qorti ta' reviżjoni u mhux Qorti li tista' tikkonsidra l-kwistjonijiet kollha li għandha quddiemha mill-bidu nett. Il-*

Qorti tal-Appell, skont il-ġurisprudenza, m'għandhiex tissostitwixxi d-diskrezzjoni ta' dak li ħa l-ewwel deċiżjoni fil-prim' istanza, u għandha biss tikkonsidra interpretazzjoni differenti tal-fatti jekk hemm raġunijiet gravi biżżejjed jew jekk il-parti kkonċernata ser tkun ppreġudikata gravement bl-interpretazzjoni tal-fatti.

19.7 *Il-proċeduri quddiem il-Qorti tal-Appell huma proċeduri qosra – ġeneralment, huma proċeduri fejn isiru biss żewġ seduti jew tlieta. Addizzjonalment, skont l-Artikolu 13A tal-Att, l-appell għandu jinstema' u jiġi deċiż fiż-żmien 6 xhur biss mill-ewwel seduta tal-appell u ma jista' jkun hemm ebda estenzjoni ta' dan it-terminu ħlief bil-kunsens tal-partijiet jew għar-raġunijiet eċċezzjonali ġustifikati.*

20. *Mis-suespost jirriżulta li l-proċess tal-appell konċess lil Insignia abbażi tal-Att, mhuwiex wieħed li jipproteġi bis-sħiħ id-drittijiet tagħhom skont l-Artikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni u l-Artikolu 6 § 1 tal-Konvenzjoni. Dan għaliex, il-proċeduri kkontemplati mhumiex tali li jagħtu ebda forma ta' ċertezza jew ta' serħan tal-moħħ li Insignia verament ser ikollha ta' smigħ xieraq u adegwat.*

21. *Huwa essenzjali li l-liġi awtomatikament tagħti l-opportunità lill-Qorti li tagħmel determinazzjoni finali u dan wara li:*

21.1 *tagħmel apprezzament komplet tal-fatti u l-liġi rilevanti;*

21.2 *ikollha aċċess komplet u sħiħ għall-file intern tal-Korp li jkun fih kull dokumentazzjoni, informazzjoni, konsiderazzjonijiet interni li għamel il-Korp fir-rigward tas-soċjetà akkużata bir-reat amministrattiv;*

21.3 *tisma' x-xhieda kollha li għandhom il-partijiet u li tista' tkun rilventi f'dawn il-proċeduri u mhux tkun ristretta għall-provvedimenti tal-Kap 12 f'dan ir-rigward.*

22. *Anki jekk bħala fatt il-Qorti tal-Appell, f'każijiet partikolari, tikkonċedi dan kollu fil-proċess tal-appell, dan ma jista' qatt jissana il-pożizzjoni defiċjenti tal-liġi. Hija il-liġi li għandha tipprovdi għal din il-protezzjoni u mhux id-diskrezzjoni tal-Qorti li qegħda tippresjedi xi appell partikolari. Din propju m'għandix u ma tistax tkun mera konċessjoni tal-Imħallef li qiegħed jippresjedi, iżda dritt fondamentali, dritt fil-fatt protett mill-Kostitizzjoni. Iċ-ċertezza tad-dritt u tal-protezzjoni tad-dritt huma essenzjali fl-ambitu ta' drittijiet fundamentali tal-bniedem u m'għandhom qatt jiddependu fuq l-eżerċizzju min ġudikant ta' diskrezzjoni li tippermettilu l-liġi.*

23. *Bl-istess mod, sabiex ikun hemm il-parità tal-armi, persuna li għandha quddiema proċeduri ta' investigazzjoni li jistgħu jwasslu għal-deċiżjoni bħal ma huma d-Deċiżjoni, Insignia għandu jkollha addizzjonalment:*

    23.1 *Dritt garantit mil-liġi li tressaq kull prova neċessarja sabiex tiddefendi ruħha u dan fi żmien raġonevoli, mingħajr ma tiġi stultifikati abbażi ta' proċedura limitata mfassla mil-liġi;*

    23.2 *Dritt ta' preżunzjoni ta' innoċenza u li l-oneru tal-prova ta' allegat ksur tibqa' dejjem fuq il-Korp u mhux – minflok – fuq Insignia. F'dan il-każ, bid-disposizzjonijiet legali li hemm a dispożizzjoni tagħha, Insignia hija preżunta ħatja tal-akkużi li nġiebu kontriha u minflok trid tressaq prova kontrarja hi stess għas-sodisfazzjoni tal-Qorti;*

    23.3 *Dritt li jkollha aċċess komplet għad-dokumentazzjoni, informazzjoni u konsiderazzjonijiet kollha rilevanti (inkluż dawk interni tal-Korp) sabiex tkun verament tista' tiddefendi ruħha u sabiex tifhem b'mod sħiħ kif ttieħdu d-Deċiżjoni fil-konfront tagħha.*

24. *Insignia m'għandhiex iċ-ċertezza li ser tkuntista' ttella' kull prova neċessarja quddiem il-Qorti jew li inkella tressaq x-xhieda tagħha. Din il-fakoltà għandha tkun waħda inerenti u awtomatika fil-proċess sħiħ, dan huwa dritt li għandha tkun il-liġi stess li tiggarantih u m'għandux jiddependi fuq ebda diskrezzjoni ta' ġudikant. Dan huwa aktar il-każ tenut kont tal-fatt li sa dak iż-żmien kien il-Korp biss li kien jiddetta t-termini tal-investigazzjoni, kien jitlob l-informazzjoni, janalizzaha u jasal għad-Deċiżjoni mingħajr ebda forma ta' sorveljanza jew skrutinju. Lanqas għandha iċ-ċertezza li l-Korp ser jissottometti d-dokumentazzjoni kollha rilevanti għall-kawża jew li ser ikollha d-dritt tistaqsi għaliha. Sabiex tipprova tagħmel hekk, Insignia ser ikollha tagħmel talba speċifika quddiem il-Qorti u dan biss taħt id-dispożizzjonijet tal-Kap 12 li jagħtu l-fakultà lil parti fl-appell tagħmel din it-talba. Il-Qorti tista' faċilment tiċħad it-talba, jew inkella tista' tilqa' t-talba biss f'dawk il-każijiet limitati li tippermetti l-liġi. Addizzjonalment, il-Qorti tal-Appell ser tkun taħt pressjoni li tiddetermina l-appell, li jista' jkun ta' natura kumplessa, biss fi żmien sitt xhur kif kontemplat fl-Artikolu 13 tal-Att. Dan meta solitament il-proċedura tal-appell quddiem il-Qorti tal-Appell iddum ferm iktar u meta proċeduri legali quddiem Qorti tal-Prim' Istanza, mogħnija bid-dritt li tisma' kull prova rilevanti u tisma' s-sottomissjonijiet tal-partijiet ukoll idumu ferm aktar. Dan kollu jista' jwassal biex ikollu effett fuq il-*forma mentis *tal-Qorti meta tiġi biex tiddetermina rikjesta għal preżentazzjoni tad-dokumentazzjoni jew tal-ġbir ta' provi u smigħ ta' xhieda. Għaldaqstant l-istruttura leġislattiva mhux biss ma*

tipprovdi ebda garanzija ta' smigħ xieraq, talli hija mfassla propju b'mod illi smigħ xieraq ikun improbabbli, u jista' biss jissuċiedi jekk il-ġudikant jeżerċita d-diskrezzjoni tiegħu u f'ċerti każijiet ikollu jagħmel hekk bill jinterpreta il-Kap.12 b'mod ġeneruż biex jammetti l-ammissibilità ta' ċerti provi u/jew dokumenti f-istadju tal-appell. Fi ftit kliem, Insignia m'għandha assolutament ebda garanzija li ser tkun tista' tressaq il-każ tagħha quddiem il-Qorti tal-Appell u tiddefendi ruħha skont kif tiggarantixxi l-Kostituzzjoni u l-Konvenzjoni.

Il-ksur ta' dritt tal-parità tal-armi

25. *Mingħajr preġudizzju għas-suespost, Insignia tissottometti ukoll li hemm elementi oħra fil-liġi li jwasslu sabiex f'dan il-każ ma hemm l-ebda parità tal-armi. Nibdew l-ewwel bid-dritt ta' non-inkriminazzjoni li hu leż bid-disposizzjonijiet tar-Regolamenti.*

26. *F'Saunders v United Kingdom, il-QEDB qalet illi:*

> "It considers that the general requirements of fairness contained in Article 6, including the right not to incriminate oneself, apply to criminal proceedings in respect of all types of criminal offences without distinction from the most simple to the most complex. The public interest cannot be invoked to justify the use of answers compulsorily obtained in a non-judicial investigation to incriminate the accused during the trial proceedings." (fn. 14 Para. 74)

27. *Isegwi allura illi r-Regolament 21 tar-Regolamenti kjarament jikser d-drittijiet ta' Insignia għal smigħ xieraq kif protetti minn Artikolu 6 § 1 tal-Konvenzjoni u Artikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni. L-impożizzjoni ta' multi ta' din in-natura huma tali illi jistgħu biss iwasslu biex jisfurzaw lil Insignia biex tagħti kull informazzjoni mitluba f'investigazzjoni. Il-multi huma ta' natura punittiva, jistgħu jiġu applikati b'mod wiesgħa ħafna skont id-diskrezzjoni tal-Korp (li huwa l-istess uffiċjal li jinvestiga u wkoll jiddeċiedi jekk hemmx ksur jew le) u barra minn hekk huma eċċessivi u possibilment debilitanti. Dan jitfa' lil kull intrapriża fi żvantaġġ għall-preġudizzju tal-prinċipju tal-*equality of arms *u d-dritt li wieħed ma jitfax ħtija fuqu. Dawn id-dispożizzjonjiet huma totalment opposti għal dak id-dritt – fis-sens illi l-persuna li qed tiġi investigata mhix mogħtija għażla dwar x'tip ta' informazzjoni tista' tipprovdi liberament lill-awtorità investiganti jew jekk tabilħaqq, ma tridx tipprovdi affattu tali informazzjoni. Għall-kuntrarju, persuna suġġetta investigata tispiċċa dahra mal-ħajt u minħabba n-natura punitiva tal-liġi, tiġi mġiegħla tipprovdi informazzjoni li tista' twassalha biex tinkrimina ruħha.*

28. *Inoltre Insignia tissottometti li hemm in-nuqqas tal-parità tal-armi anke fir-rigward ta' termini. Il-Korp għandu diskrezzjoni assoluta fir-rigward tat-termini tiegħu meta jwettaq investigazzjoni, u kemm jista' jdum jinvestiga biex jikkonkludi rapport u jagħti deċiżjoni. Il-Korp jista' jaħdem kif u meta konvenjenti għalih u jieħu ż-żmien kollu neċessarju biex jiddelibera u joħroġ deċiżjoni finali. Min-naħa l-oħra, Insignia kienet marbuta bit-termini limitati konċessi lilha mill-Korp u termini ffissati fid-diskrezzjoni tal-Korp. Jekk ma tissodisfax dawk it-termini, l-Korp seta' jimponi multa amministrattiva fuqha. Umbagħad, wara li l-Korp jieħu ż-żmien kollu biex joħroġ id-Deċiżjoni, Insignia għandha biss għoxrin jum biex tippreżenta l-appell tagħha. Jirriżulta f'dan il-każ li l-Korp kellu kontroll sħiħ tal-proċess investigattiv u dam aktar minn sena biex jasal għad-Deċiżjoni. Min-naħa l-oħra, Insignia mbagħad għandha biss għoxrin jum biex tifhem id-Deċiżjoni u tara jekk u kif għandha tappella minnhom. Dan kollu mingħajr ma għandha aċċess għall-*files *li jikkonċernawha u li qegħdin f'idejn il-Korp.*

29. *Għal dawn ir-raġunijiet kollha, Insignia tissottometti li jirriżulta biċ-ċar li d-drittijiet tagħha kif sanċiti mill-Artikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni u l-Artikolu 6 § 1 tal-Konvenzjoni qed jiġu leżi.*

Ksur tal-Artikolu 6 § 3 tal-Konvenzjoni u l-Artikolu 39 (6) tal-Kostituzzjoni

30. *Mingħajr preġudizzju għas-suespost, Insignia tissottometti umilment illi l-proċess ta'* compliance review*/investigazzjoni adottat mill-Korp, jikser id-drittijiet fundamentali tagħha kif protetti minn Artikolu 39(6)(a) tal-Kostituzzjoni u Artikolu 6 § 3(a) tal-Konvenzjoni.*

31. *Artikolu 39(6)(a) tal-Kostituzzjoni jipprovdi kif ġej:*

“(6) Kull min ikun akkużat b'reat kriminali –

(a) għandu jiġi nformat bil-miktub, b'ilsien li huwa jifhem u bid-dettalji, dwar ix-xorta tar-reat li bih ikun akkużat;”

32. *Bl-istess mod, l-Artikolu 6 § 3(a) tal-Konvenzjoni jipprovdi li kull persuna akkużata b'reat kriminali għandha, bħala minimu, id-dritt li tkun infurmata minnufih, b'lingwa li tifhem u bid-dettall, dwar in-natura u r-raġuni tal-akkuża kontra tagħha.*

33. *Insignia tissottometti illi l-protezzjoni taħt dawn l-artikoli tapplika anke waqt l-investigazzjoni tal-Korp li twassal għall-ħruġ tal-*minded letter *tagħha, liem ittra ħarġet f'April 2020 (**Dok. C**) ("il-*Minded Letter*") u sussegwentement id-Deċiżjoni. Il-QEDB kellha diversi opportunitajiet biex tespandi fuq meta*

persuna tkun ikkunsidrata bħala "akkużat" u meta, għaldaqstant id-drittijiet tal-Artikolu 6 jidħlu fis-seħħ. F'Deweer v Belgium (*fn. 15 Rikors Numru 6903/75 deċiża fis-27 ta' Frar 1980) il-QEDB qalet illi l-importanza tad-dritt għal smigħ xieraq f'soċjetà demokratika wasslet lill-Qorti biex tippreferi konċett sostantiv minflok formali tal-akkuża kontemplata f'Artikolu 6. (fn. 16 Ibid. Para 44) Il-Qorti tat definizzjoni wiesgħa lit-terminu "akkuża".* F'Foti and others v Italy (fn. *16 Ibid. Para 44), il-QEDB qalet illi:*

> "this may have occurred on a date prior to the case coming before the trial court (see, for example, the above-mentioned Deweer judgement, Series A no. 35, p. 22, § 42), such as the date of the arrest, the date when the person concerned was officially notified that he would be prosecuted or the date when the preliminary investigations were opened (see the Wemhoff judgement of 27 June 1968, Series A no. 7, pp. 25-27, § 19, the Neumeister judgement of the same date, Series A no. 8, p. 41, § 18, and the above-mentioned Ringeisen judgment, Series A no. 13, p. 45, § 110). Whilst "charge", for the purposes of Article 6 § 1 (art. 6-1), may in general be defined as "the official notification given to an individual by the competent authority of an allegation that he has committed a criminal offence", it may in some instanes take the form of other measures which carry the implication of such an allegation and which likewise substantially affect the situation of the suspect (see, inter alia, the Eckle judgement of 15 July 1982, Series A no. 51, p. 33, § 73)" (fn. 18 Ibid para 52)

34. F'Ommer v Germany *(fn. 19 Applikazzjoni Numru 26073.03 deċiża fit-13 ta' Novembru 2008, para 54) il-Qorti kkunsidrat li l-esponent kien "akkużat" fil-ġurnata meta rċieva ittra mill-pulizija titolbu biex imur fil-kwartieri ġenerali biex jiġi nterrogat b'konnessjoni mat-twettiq ta' allegat reat.*

35. Għaldaqstant, a bażi tal-ġurisprudenza imsemmija hawn fuq, id-drittijiet garantiti minn Artikolu 6 tal-Konvenzjoni japplikaw mill-mument li Insignia ġiet mitluba tagħti l-informazzjoni minħabba potenzjali ksur tal-Att.

*36. Qabel mal-Korp ħareġ id-Deċiżjoni, hu ħareġ il-Minded Letter fejn informa lil Insignia dwar il-fatt li hu kien qed jikkonsidra jimponi multa għal ksur tar-Regolamenti u tal-*Implementing Procedures *(il-"*Minded Letter*") u fejn infurmaw lil Insignia li mill-*compliance review*/investigazzjoni li għamel sab li kien hemm ċertu nuqqasijiet u kien qed jikkontempla isib ksur tal-liġijiet*

applikabbli. Il-Korp, imbagħad stieden lil Insignia jagħmel is-sottomissjonijiet tagħha f'dan ir-rigward. Madanakollu, il-Korp ma nfurmax lil Insignia dwar l-ammont ta' penali li kien bi ħsiebu jimponi għal kull allegat ksur u għaldaqstant Insignia ma kienitx konsapevoli tan-natura tal-gravità tal-akkuża fil-konfront tiegħu.

37. Jirriżulta għalhekk li l-Korp ma nfurmax sew lil Insignia dwar in-natura tal-akkuża u l-gravità o meno tal-akkuża li kienet qed tinġieb kontriha jew x'tip ta' ksur u multi setgħu jiġu imposti fuqha. B'dan il-mod, Insignia ma kienitx f'pożizzjoni li tiddefendi ruħha sewwa minn kull allegazzjonijiet magħmula. Issir referenza għal Pelissier and Sassi v France (fn. 20 Applikazjoni Numru 25444/94 deċiża fil-25 ta' Marzu 1999) fejn il-QEDB qalet:

> "51. The Court observes that the provisions of paragraph 3(a) of Article 6 point to the need for special attention to be paid to the notification of the "accusation" to the defendant. Particulars of the offence play a crucial role in the criminal process, in that it is from the moment of their service that the suspect is formally put on notice of the factual and legal basis of the charges against him (see the Kamasinski v. Austria judgment of 19 December 1989, Series A no. 168, pp. 36-37, § 79). Article 6 §3(a) of the Convention affords the defendant the right to be informed not only of the cause of the accusation, that is to say the acts he is alleged to have committed and on which the accusation is based, but also the legal characterisation given to those acts. That information should, as the Commission rightly stated, be detailed.
>
> 52. The scope of the above provision must in particular be assessed in the light of the more general right to a fair hearing guaranteed by Article 6 § 1 of the Convention (see, mutatis mutandis, the following judgements: Deweer v. Belgium of 27 February 1980, Series A no. 35, pp. 30-31, § 56; Artico v. Italy of 13 May 1980, Series A. No 37, p. 15, § 32; Goddi v. Italy of 9 April 1984, Series A no. 76, p. 11, § 28; and Colozza v. Italy of 12 February 1985, Series A no. 89, p. 14, § 26). The Court considers that in criminal matters the provision of full, detailed information concerning the charges against a defendant, and consequently the legal characterisation that the court might adopt in the matter, is an essential prerequisite for ensuring that the proceedings are fair."

38. *F'dan il-każ, hu sottomess illi filwaqt li l-Korp mhux mistenni li jipprovdi l-informazzjoni u d-dettall kollu rigward l-allegat ksur li kien qed jipproponi li jsib, huwa kellu, tal-inqas, jipprovdi lil Insignia bi spjegazzjoni ċara tal-kwistjoni li kienet qed tiġi nvestigata kif ukoll jiddeskrivi kjarament il-preżunti fatti li dwarhom bi ħsiebu jimponi multa. Kellu ukoll jagħti indikazzjoni tal-multa li kien ser jipproponi li jimponi. B'hekk, Insignia kien ikollha (a) l-opportunità li tanalizza b'mod sewwa kemm kienu gravi l-akkużi fil-konfront tagħha u twieġeb b'mod sew u opportun u/jew (b) tpoġġi l-investigazzjoni fil-kuntest proprju u tieħu l-miżuri neċessarji meta twieġeb d-domandi magħmula lilha u tipprvodi informazzjoni b'mod xieraq u b'mod li tkun ta' għajnuna għad-difiża tagħha. Madanakollu, dan ma sarx: minflok, hu sottomess li Insignia ma ngħatatx id-dettalji kollha tal-bażi tal-investigazzjoni li kienet qed issir fil-konfront tagħha u b'riżultat t'hekk kien hemm ksur tad-drittijiet kif protetti mill-Artikolu 6 § 3(a) tal-Konvenzjoni u l-Artikolu 39 (6)(a) tal-Kostituzzjoni.*

Ksur tal-Artikolu 7 tal-Konvenzjoni u l-Artikolu 39 (8) tal-Kostituzzjoni

39. *Insignia ukoll tgħid li mid-Deċiżjoni jirriżulta li hemm ksur tal-Artikolu 7 tal-Konvenzjoni kif ukoll tal-Artikolu 39(8) tal-Kostituzzjoni. Il-maġġor parti tas-sejbien ta' ksur fid-Deċiżjoni, huma bbażati fuq interpetazzjoni suġġettiva għall-aħħar ta' regoli ġenerali kontenuti fir-Regolamenti u l-*Implementing Procedures*, jew inkella fuq numru ta' disposizzjonijiet tal-*Implementing Procedures *li kienu ġew disponibbli bħala linji gwida għall-persuni suġġetti miżerjament xahrejn qabel saret investigazzjoni.*

40. *Sabiex jissodisfaw ir-rekwiżiti tal-Artikolu 7 tal-Konvenzjoni u l-Artikolu 39(8) tal-Kostituzzjoni, ir-Regolamenti u l-*Implementing Procedures *għandhom ikunu ċari u m'għandhom iħallu ebda dubbju dwar kif iċ-ċittadin jista' jonora l-obbligi tiegħu fil-konfront tal-liġi. L-ebda awtorità pubblika m'għandha żżomm ċittadin responsabbli ta' ksur ta' regolament li jwassal għal multi ta' natura sostanzjali, addiritura ta' natura penali, mingħajr ma jkun hemm ksur ta' liġi jew regolament li jimponu obbligu ċar, u fejn il-liġi tħalli diskrezzjoni dwar kif għandu jew jista' persuna jonora l-obbligi mposti fuqu mil-liġi allura il-benefiċċju tad-dubju għandu f'kull każ ikun favur iċ-ċittadin.*

41. F'Camilleri v Malta *(fn. 21 QEBD, Każ numru 42931/10, 22 ta' Jannar 2013, para 34-35; ara wkoll Varvara v Ialy 47475/09, G.I.E.M S.r.l and others v Italy Nos 1828/-6) il-QEBD stabbiliet li*

"The guarantee enshrined in Article 7 should be construed and applied, as follows from its object and purpose, in such a way as to provide effective safeguards against arbitrary prosecution, conviction and punishment Article 7 § 1 of the Convention sets forth the principle that only the law can define a crime and prescribe a penalty (nullum crimen nulla poena sine lege). It follows that offences and the relevant penalties must be clearly defined by law. This requierment is satisfied where the individual can know from the wording of the relevant provisions and, if need be, with the assistance of the courts' interpretation of it, what acts and omissions will make him criminally liable (Scoppola v Italy (no. 2) 10249/03 (17 September 2009)

When speaking of "law" Article 7 alludes to the very same concept as that to which the Convention refers elsewhere when using that term, a concept which comprises statute law as well as case-law and implies qualitative requirements must be satisfied as regards both the definition of an offence and the penalty the offence in question carries (see Kafkaris, 12 February 2008). An individual must know from the wording of the relevant provision and, if need be, with the assitance of the courts' interpretation of it, what acts and omissions will make him criminally liable and what penalty will be imposed for the act and/or omission."

42. *Għaldaqstant, liġi li tista' timponi xi forma ta' sanzjoni ta' natura kriminali trid tkun ċara u għandu jkollha bilfors element ta'* foreseeability *fejn persuna tkun tista' tifhem b'mod ċar x'inhi ir-responsabblità tagħha u xi dmirijiet legali għandha sabiex ma tiġix responsabbli ta' ksur ta' dik id-dispożizzjoni. Filwaqt li fil-qasam tradizzjonali ta' akkużi kriminali (hekk imsejjħa* hard core*) hemm bżonn ukoll ta' dak li l-QEBD tiddeskrivih bħala l-*'mental link' *jew aħjar il-*mens rea *(kif komunament nirreferu għalih f'Malta, għall-finijiet ta'* soft core criminal offences*, bħala huma dawk li jaqgħu taħt l-Att u r-Regolamenti, ma hemmx neċessarjament bżonn il-*mens rea *sal-livell meħtieġ għall-offiżi kriminali* hard core *(fn. 22 G.I.E.M. S.R.L. and Others v. Italy) Madanakollu, dejjem hemm bżonn ta' ċarezza fil-liġi ta' x'jista' jikkostitwixxi offiża kriminali u l-liġi trid tiżgura li s-sejbin ta' ħtija ta' akkuża kriminali mhix waħda arbitrarja.*

43. *Mid-Deċiżjoni jirriżulta bl-iktar mod ċar li hemm leżjoni tal-Artikolu 7 tal-Konvenzjoni u l-Artikolu 39(8) tal-Kostituzzjoni. Ir-rikorrenti jissottomettu li l-*

mod kif ġew interpretati ċerti partijiet mir-regolamenti u/jew l-Implementing Procedures mill-Korp fid-Deċiżjoni, jilledu d-drittijiet fundamentali ta' Insignia kif sanċiti fl-Artikolu 7 tal-Konvenzjoni u fl-Artikolu 39(8) tal-Kostituzzjoni.

44. *Il-mod kif dawn id-diposizzjonijiet legali huma miktubin huma ġeneriċi. Addizzjonalment, il-mod kif applika r-Regolamenti u l-*Implementing Procedures *il-Korp kien arbitrarju għall-aħħar. Mhux hekk biss però, kif diġà ntqal fil-paragrafi preċedenti, meta l-Korp ħareġ il-*Minded Letter *u stieden lil Insignia tagħmel s-sottomissjonijiet finali f'dan ir-rigward qabel mal-Korp jasal għal deċiżjoni finali, il-Korp ma nfurmax lil Insignia dwar l-ammont ta' penali li kien bi ħsiebu jimponi għal kull allegat ksur u għaldaqstant Insignia ma kienitx konsapevoli tan-natura tal-gravità tal-akkuża fil-konfront tagħha.*

45. *Il-Korp jippretendi li fejn il-liġi timponi fuq persuna suġġetta rekwiżiti jew obbligi ġeneriċi, il-Korp għandu diskrezzjoni assoluta li dawk ir-rekwiżiti u/jew obbligi ġeneriċi jinterpretahom hu kif irid, bi kwalunkwe mod soġġettiv li jaħsibha hu, u mingħajr ma għandu għalfejn ikun raġonevoli jew inkella jagħti raġunijiet għad-deċiżjonijiet tiegħu jew għal mod kif qed jinterpreta dawk l-obbligi ġeneriċi. It-teżi tal-appellanta hi li għandha tkun il-liġi biss li tista' tipprovdi liċ-ċittadin b'ċertezza dwar il-kondotta tiegħu, kif ukoll il-mod ta' kif jikkomporta ruħu. Issa l-esponent jifhem illi f'ċertu każijiet, l-Istat, jew awtorità pubblika, huwa mogħni b'ċertu diskrezzjoni meta jkun qed jevalwa jekk hemmx ksur ta' liġi jew le. Madanakollu, dik id-diskrezzjoni mhix assoluta jew għal kollox soġġettiva u ma tistax twassal għal interpretazzjoni differenti jew ħafna iktar wiesgħa tad-disposizzjonijiet legali li l-awtorità qed tfittex it-tħaris tagħhom u/jew li huma ferm iktar tassattivi fuq il-persuna suġġetta. Fejn il-liġi timponi tali obbligi ġeneriċi li jistgħu jiġu sodisfatti b'modi diversi (u allura ma tiddisponix b'mod tassattiv kif wieħed jista' jottempera ruħu ma disposizzjonijiet tal-liġi) l-awtorità pubblika m'għandhiex diskrezzjoni jew mansjoni fil-liġi li tiddeċiedi hi stess liema hu l-mod aċċettabbli ta' kif dispożizzjoni tal-liġi għandha tiġi osservata (mingħajr lanqas biss tkun ikkomunikatu mal-persuna suġġetta minn qabel), u f'każ illi l-mod soġġettiv minnha maħsub (iżda mhux ikkomunikat lill-pubbliku) ma jiġix osservat allura tasal għal konklużjoni li hemm ksur tad-dispożizzjoni legali. Dan imur kontra l-għan tal-Artikolu 7 tal-Konvenzjoni u l-Artikolu 39(8) tal-Kostituzzjoni kif interpretati mill-każistika vasta tal-QEBD.*

It-Talbiet

46. *Għal dawn ir-raġunijiet, jgħidu għalhekk l-intimati l-għaliex din l-Onorabbli Qorti m'għandhiex:*

a. *Tiddikjara li l-Artikoli 12A, u/jew 13, u/jew 13 A, u/jew 13 B, 13 C u/jew 18, u/jew 19, tal-Att, kif ukoll ir-Regolament 21 tar-Regolamenti jilledu d-drittijiet fundamentali tal-bniedem ta' Insignia hekk kif protetti mill-Artikolu 39 (1) tal-Kostituzzjoni u/jew l-Artikolu 6 § 1 tal-Konvenzjoni; u/jew*

b. *Tiddikjara li Il-mod kif tmexxiet l-investigazzjoni u l-proċess investigattiv li wassal biex il-Korp ħareġ id-Deċiżjoni, inkluż il-mod kif inħarġet l-*Minded Letter*, jilledi l-Artikolu 6 § 3 tal-Konvenzjoni u l-Artikolu 39 (6) (a) tal-Kostituzzjoni;*

c. *Tiddikjara li l-Artikolu 13 tal-Att, u/jew ir-Regolament 21 tar-Regolamenti u/jew ċertu disposizzjonijiet tar-Regolamenti u/jew l-*Implementing Procedures *abbażi ta' liema l-Korp sab ksur li wasal għad-Deċiżjoni, jilledu l-Artikolu 39 (8) tal-Kostituzzjoni u/jew l-Artikolu 7 tal-Konvenzjoni; u/jew*

d. *Tiddikjara li d-Deċiżjoni, jew parti minnha, u l-mod kif iddeċieda l-Korp jilledi l-Artikolu 39 (8) tal-Kostituzzjoni u/jew l-Artikolu 7 tal-Konvenzjoni;*

e. *Tiddikjara konsegwentement nulli u inattendibbli l-proċeduri investigattivi ta'* compliance *li għamlu l-Korp; u/jew*

f. *Tiddikjara nulli u inattendibbli id-Deċiżjoni, jew parti minnha, u tħassarha kollha jew in parte; u/jew*

g. *Tikkundanna lill-intimati, jew min minnhom, iħallsu d-danni morali għall-ksur tad-drittijiet fuq imsemmija fil-konfront tal-esponenti; u/jew*

h. *Tagħti kull provvediment jew rimedju ieħor li din il-Qorti tħoss li huwa opportun".*

2. Rat ir-risposta tal-intimat **l-Avukat tal-Istat** ippreżentata fil-21 ta' April, 2021, fejn wieġeb kif ġej:

"Jesponi bir-rispett:

Preliminari

1. Illi preliminarjament, dawn il-proċeduri huma intempestivi għaliex <u>ir-rikorrent ma eżawrixxiex ir-rimedji ordinarji qabel ma ntavola din il-kawża kostituzzjonali speċjali</u>.

L-esponent jenfasizza li proċeduri kostituzzjonali ma jistgħux jieħdu post il-proċeduri ordinarji li għandhom dejjem jiġu utilizzati l-ewwel u qabel kollox. Fil-fatt, il-multa amministrattiva mogħtija mill-Korp għall-Analiżi ta' Informazzjoni Finanzjarja (FIAU) qiegħda tiġi kkontestata quddiem il-Qorti tal-Appell skont l-artikolu 13A tal-Kap 373 tal-Liġijiet ta' Malta. Ma jistax f'dan l-istadju jingħad li r-rikorrenti m'għandhiex rimedju xieraq meta l-appell għadu lanqas biss instema';

Għalhekk l-esponent umilment jistieden lil din l-Onorabbli Qorti sabiex tirrifjuta milli teżerċita s-setgħat tagħha u dan skont id-disposizzjonijiet tal-proviso Artikoli 46(2) tal-Kostituzzjoni ta' Malta u l-Artikolu 4(2) tal-Kap. 319 u fid-dawl ta' sensiela ta' sentenzi li ġew deċiżi ai termini ta' dawn l-artikoli;

2. Illi preliminarjament ukoll u bla preġudizzju għall-paragrafu preċedenti, l-esponent jeċċepixxi li l-ilmenti kollha tal-kumpannija rikorrenti ma jistgħux jiġu meqjusa fil-parametri tal-artikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni ta' Malta u dan peress li l-ilmenti tagħha ma jmissux ma' akkużi jew proċeduri kriminali. L-artikoli 12A, u /jew 13, u/jew 13A, u/jew 13B, 13Ċ u/jew 18, u/jew 19 tal-Kap 373 tal-Liġijiet ta' Malta u r-Regolament 21 tal-Leġislazzjoni Sussidjarja 373.01 li qed jiġu attakkati mill-kumpannija rikorrenti ma jwasslu għad-determinazzjoni tal-ebda reat jew akkuża kriminali. Fil-fatt, minkejja l-effetti serji li deċiżjoni tal-Korp intimat jista' jkollha fuq ir-rikorrenti, ma jfissirx li n-natura ta' tali pieni hija waħda kriminali.

Għalhekk, il-kumpannija rikorrenti ma tistax tinqeda bl-artikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni ta' Malta sabiex tħassar dawk il-liġijiet u/jew il-proċeduri amministrattivi li nbdew taħthom;

Mertu

3. Illi mingħajr preġudizzju għall-paragrafi preċedenti, it-talbiet fil-mertu tar-rikorrent għandhom jiġu miċħuda in toto *fil-fatt u fid-dritt peress li ċ-ċirkostanzi tal-każ assolutament ma jirrappreżentaw l-ebda ksur tad-drittijiet fundamentali tar-rikorrenti ai termini tal-Artikolu 39(1), 39(6)(a) u 39(8) tal-Kostituzzjoni u l-Artikolu 6§1, 6§3 u l-Artikolu 7 tal-Konvenzjoni Ewropea għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u Libertajiet Fundamentali u dan għar-raġunijiet segwenti li qed jiġu hawn elenkati mingħajr preġudizzju għal xulxin:*

4. Illi skont id-disposizzjonijiet tal-Kap 373 tal-Liġijiet ta' Malta u tal-liġi sussidjarja maħruġa taħt l-istess Att, il-Korp intimat huwa mogħni bis-setgħa li joħroġ pieni amministrattivi fil-konfront ta' min jinstab li ma mexiex mal-liġijiet li jipproteġu l-użu tas-sistemi finanzjarji mill-ħasil tal-flus. Dan, bl-ebda mod ma jimplika li allura l-Korp intimat qiegħed jiddetermina jew jiddeċiedi reati kriminali;

*5. Illi hija l-liġi Maltija stess li tgħid li dawn il-proċeduri huma ta' bixra amministrattiva u mhux kriminali. Fil-fatt, l-artikolu 13A tal-Kap. 373 isemmi li: "*Kull meta persuna suġġetta tħoss ruħha aggravata b'piena amministrattiva imposta fuqha mill-Korp kif ikun hemm fir-regoli u regolamenti magħmulin taħt l-artikolu 13, u dik il-piena amministrattiva tkun ta' iżjed minn ħamest elef euro (€5,000), sew jekk din tkun imposta dwar xi kontravvenzjoni waħda jew aktar, il-persuna suġġetta tista' tappella minn dik il-piena amministrattiva kemm fuq punti ta' liġi u fuq il-mertu.*"*

6. Għalhekk la hija l-liġi stess li tqis dawn il-proċeduri bħala ta' għamla amministrattiva, il-garanziji proċedurali li skont il-Kostituzzjoni ta' Malta jgħoddu għall-proċeduri kriminali ma jistgħux jiġu mġebbda wkoll għal dawn il-proċeduri amministrattivi. F'dan il-kuntest tapplika tant tajjeb il-massima latina - A verbis legis non est recedendum*;*

7. Illi l-esponent lanqas ma jaqbel li wieħed għandu jirreferi għall-ġurisprudenza dwar l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea biex wieħed jiddeċiedi jekk proċeduri amministrattivi għandhomx jitqiesu li qed jiddeterminaw reat kriminali jew le. Dan qed jingħad għaliex it-test u l-implikazzjoni tal-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea huwa għal kollox differenti minn dak tal-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta;

8. Illi b'referenza għall-artikoli tal-Kap. 373 u r-Regolament 21 tar-Regolamenti maħruġa taħt il-Kap. 373, il-kumpannija rikorrenti trid, l-ewwel u qabel kollox, tipprova li dawn is-sanzjonijiet huma forom ta' pieni ta' natura kriminali fl-ambitu tal-artikolu 6 tal-Konvenzjoni skont il-kriterji stabbiliti fis-sentenza Engel u oħrajn v. L-Olanda tat-8 ta' Ġunju 1976. Hawnhekk, tajjeb li wieħed jgħid li fil-ġurisprudenza tal-Qorti Ewropea għad-Drittijiet tal-Bniedem minn dejjem inżammet id-distinzjoni bejn pieni li jaqgħu fil-kategorija ta' "hard core of criminal law" *u "*cases not strictly belonging to the traditional categories of the criminal law*";*

*9. Illi l-esponent jenfasizza li dawn il-proċeduri mhumiex ta' natura kriminali jew piena li taqa' fil-parametri ta' "*hard core of criminal law*", allura ma hemmx għalfejn li fl-ewwel istanza l-proċeduri jitmexxew quddiem qorti. Dan ifisser allura li ma hemmx konflitt mal-prinċipji tal-jedd ta' smigħ xieraq li ċertu sanzjonijiet jiġu imposti fl-ewwel istanza minn organu amministrattiv li mhux ġudizzjarju (ara Jussila v. il-Finlandja deċiża fit-23 ta' Novembru 2006 u Hüseyin Turan v. It-Turkija deċiża fl-4 ta' Marzu 2008) u li jkollu setgħat kemm investigattivi u kemm li jagħti deċiżjonijiet (ara Janosevic vs. L-Iżvezja deċiża fil-21 ta' Mejju 2003);*

10. Illi l-fatt li pieni amministrattivi jistgħu jilħqu ammonti ta' flus kbar, ma jbiddel xejn mill-fatt li dawn jistgħu jiġu mposti minn awtoritajiet amministrattivi (ara Bendenoun v. Franza tal-24 ta' Frar 1992). Sakemm id-deċiżjoni tal-organu

amministrattiv tkun tista' tiġi mistħarrġa minn awtorità mogħnija b'funzjonijiet ġudizzjarji, allura ma hemm l-ebda problema mal-ħtiġijiet tas-smigħ xieraq. Fil-fatt, skont l-Artikolu 13A tal-Kap. 373 tal-Liġijiet ta' Malta, id-deċiżjoni tal-Korp intimat tista' tiġi attakkata quddiem il-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri), kemm fuq punti ta' liġi u fuq il-mertu;

11. Illi jibqa' l-fatt li peress li fil-każ preżenti l-Appell mid-deċiżjoni tal-Korp għadu ma ġiex deċiż, għalhekk wieħed ma jistax jitkellem fuq sanzjonijiet fil-konkret iżda fuq konġetturi u dan m'għandux jiġi aċċettat;

12. Illi l-artikolu 39(8) tal-Kostituzzjoni u l-artikolu 7 tal-Konvenzjoni assolutament ma japplikawx għall-każ tal-lum għaliex, apparti li ma hemm involut l-ebda reat kriminali, minn qari tal-artikoli jidher ċar li dawn jipprovdu għal każijiet li m'għandhom x'jaqsmu xejn mal-każ in diżamina;

13. Illi jibqa' jiġi ribadit li kwalunkwe piena amministrattiva li tista' teħel il-kumpannija rikorrenti, jekk kemm-il darba din tiġi kkonfermata mill-Qorti tal-Appell, ma tistax titqies bħala piena eċċessiva jew sproporzjonata;

14. Illi fid-dawl tal-eċċezzjonijiet preċedenti, l-artikoli u r-regolamenti msemmija mill-kumpannija rikorrenti u kif tmexxa l-proċess investigattiv li wassal lill-Korp biex jieħu d-deċiżjoni fondata tiegħu, ma jiksru l-ebda dritt fundamentali msemmi mir-rikorrenti u għalhekk ċertament li l-ebda kumpens jew rimedju ieħor m'għandu jiġi mogħti lill-kumpannija rikorrenti;

15. Salv eċċezzjonijiet ulterjuri.

Għaldaqstant, l-esponent jitlob bir-rispett lil din l-Onorabbli Qorti jogħġobha tiċħad il-pretensjonijiet kollha kif dedotti fir-rikors promotur bħala infondati fil-fatt u fid-dritt stante li l-kumpannija rikorrenti ma sofriet l-ebda ksur tad-drittijiet tal-bniedem u tal-libertajiet fondamentali u għalhekk l-ebda forma ta' kumpens mhu dovut u dan bl-ispejjeż kontra l-istess kumpannija rikorrenti."

3. Rat ukoll it-tweġiba tal-intimat **Korp għall-Analiżi ta' Informazzjoni Finanzjarja** tat-3 ta' Mejju, 2021, li tgħid kif ġej:

"Jesponi bir-rispett:

1. *Illi fl-ewwel lok il-Korp esponent umilment jissottometti illi s-soċjetà rikorrenti għandha rimedju ordinarju effettiv għad-disposizzjoni tagħha a tenur tal-artikolu 13A tal-Kap 373 tal-Liġijiet ta' Malta, li jipprovdi dritt ta' appell mhux*

biss fuq punti ta' ligi, iżda anki fuq il-mertu tad-deċiżjoni tal-Korp. Fil-fatt is-soċjetà rikorrenti għażlet li tużufruwixxi ruħha minn dan ir-rimedju u intavolat l-appell tagħha a tenur tal-imsemmi artikolu 13A, liema appell għadu pendenti. Għalhekk f'dan l-istadju, ir-rimedju ordinarju disponibbli għar-rikorrent għadu mhuwiex eżawrit. Għaldaqstant il-Korp esponent umilment jissottometti illi din l-Onorabbli Qorti għandha tirrifjuta illi teserċita l-ġurisdizzjoni kostituzzjonali u konvenzjonali tagħha kif jikkontemplaw l-provisos tal-artikolu 46(2) tal-Kostituzzjoni u tal-artikolu 4(2) tal-Kap 319.

2. *Illi fi kwalsiasi każ u mingħajr preġudizzju għas-suespost, jiġi eċċepit illi l-azzjoni odjerna hija waħda intempestiva billi d-deċżjoni tal-Korp esponent fil-konfront tas-soċjetà rikorrenti għadha qiegħda tiġi kkontestata permezz tal-appell hawn fuq imsemmi. Ladarba r-rikorrenti għażlet li tintavola appell, hija għandha tistenna li dak l-appell jieħu l-kors kollu tiegħu billi f'dan l-istadju għad ma hemm l-ebda deċiżjoni finali. Jekk sa llum għadu qed jiġi dibattut quddiem il-Qorti tal-Appell jekk il-multa hux ser tiġi kkonfermata jew le, wieħed ma jistax f'daqqa waħda jinsa li potenzjalment dik il-multa tista' tiġi ikkonfermata jew imħassra u jgħaddi biex jara jistax jannulla dik il-multa abbażi ta' ksur ta' liġi speċjali dwar drittijiet fundamentali (ħaġa li tippresupponi li l-multa ġiet diġà kkonfermata u ma baqa' l-ebda rimedju ordinarju ieħor taħt il-liġi ordinarja).*

3. *Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost jiġi eċċepit illi in kwantu għal-lanjanzi immirati lejn il-Liġi innifisha, il-Korp esponent m'huwiex il-leġittimu kontradittur peress illi huwa jaqdi l-funzjonijiet tiegħu fil-parametri stabbiliti u determinati mil-Liġi u b'mod imparzjali u indipendenti minn kull entità jew awtorità oħra. F'dan is-sens, il-Korp ma jistax jinstab illi jikser ebda drittijiet fondamentali tas-soċjetà rikorrenti u għaldaqstant, il-kwistjoni dwar jekk il-Liġi twassalx għall-ksur ta' dritt fundamentali jew le tista' tiġi imwieġba biss mill-Avukat tal-Istat u mhux mill-Korp esponent.*

4. *Illi fi kwalsiasi każ u dejjem mingħajr preġudizzju għall-eċċezzjonijiet l-oħra hawn sollevati, il-Kap 373 tal-Liġijiet ta' Malta u r-regoli u regolamenti sussidjarji huma lkoll derivanti minn Liġi tal-Unjoni Ewropea u għalhekk il-leġislatur Malti huwa marbut bir-rekwiziti tal-istess fit-trasposizzjoni tad-Direttivi in kwistjoni. F'dan ir-rigward wieħed għandu jqis il-prinċipju ġenerali abbraċċat mill-Qrati Ewropej illi l-Liġi Kommunitarja hija preżunta bħala konformi mad-drittijiet fondamentali u fi kwalsiasi każ, japplika il-prinċipju ta' supremazija tal-Liġi Kommunitarja. Fil-fatt l-inforzar tal-obbligi surreferiti huwa wkoll in linea mal-obbligi internazzjonali tal-Istat Malti, inkluż il-Liġi*

*Ewropea kif ġia ingħad, u obbligi internazzjonali oħra inkluż ir-rakkomadazzjonijiet tal-Kummissjoni Ewropea, tal-*European Banking Authority *u l-*Financial Action Task Force.

5. *Illi fi kwalsiasi każ u mingħajr preġudizzju għas-suespost, l-artikoli 39(1), 39(6)(a) u 39(8) tal-Kostituzzjoni, kif ukoll l-artikoli 6(3) u 7 tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem ("il-Konvenzjoni") ma jsibu l-ebda applikazzjoni fil-każ odjern in kwantu tali artikoli jipprovdu esklussivament għall-garanziji fil-kamp kriminali. Il-Korp esponent ma jagħmel l-ebda determinazzjoni ta' dan it-tip billi huwa jiddetermina biss kwistjonijiet amministrattivi. Għalhekk ma jista' jkun hemm ebda każ ta' leżjoni tad-drittijiet sanċiti mill-imsemmija artikoli peress li l-garanziji hemm delineati mhumiex applikabbli għall-każ odjern.*

6. *Illi l-proċess adoperat mill-Korp esponent huwa strettament amministrattiv u l-multa imposta mill-Korp hija waħda amministrattiva. Il-*quantum *tal-multa m'hijiex l-unika kunsiderazzjoni li għandha tiġi meqjusa meta wieħed jiġi biex jiddetermina in-natura tal-multa. Fost il-fatturi l-oħra li jindikaw li l-multa hija waħda amministrattiva, wieħed għandu inter alia iqis il-fatt li l-imsemmija multa la tista' twassal għal restrizzjonijiet fuq il-libertà tal-persuna, u lanqas tista' tiġi riflessa fil-fedina penali ta' persuna. Inoltre s-sanzjoni hija intiża biss bħala deterrent u mhix ukoll punittiva, u ebda multa hekk imposta ma hija konvertibbli fi priġunerija. F'dan is-sens ukoll il-*quantum *għandu jigi konsidrat ukoll fil-kuntest tal-vjolazzjonijiet regolatorji kommessi u tan-natura tal-persuna suġġetta relattiva; evidentement sabiex multa amministrattiva tkun effettiva, jeħtieġ illi jkun hemm element ta' proporzjonalità relattivament għaċ-ċirkostanzi kollha tal-każ. Il-multa imposta hija proporzjonata tenut kont tal-vjolazzjonijiet regolatorji numerużi u sistematiċi kommessi mis-soċjetà rikorrenti. Dawn kollha huma fost varji fatturi importanti li jissottolineaw in-natura amministrattiva tas-sanzjoni in kwistjoni.*

7. *Illi inoltre l-Kap 373 tal-Liġijiet ta' Malta u r-regoli u regolamenti sussidjarji huma lkoll derivanti minn Liġi tal-Unjoni Ewropea, li espressament tikklassifika s-sanzjonijiet in disamina bħala sanzjonijiet amministrattivi u mhux penali.*

8. *Illi għalhekk il-varji garanziji li qiegħda tipprova tinvoka r-rikorrenti ma jsibux applikabbilità fil-każ odjern u f'dan is-sens ukoll ma jista' jkun hemm ebda ksur tal-artikoli 39(1), 39(6)(a) u 39(8) tal-Kostituzzjoni u l-artikoli 6(3) u 7 tal-Konvenzjoni in kwantu l-każ odjern si tratta dwar proċeduri ta' natura amministrattiva u mhux kriminali.*

9. Illi fi kwalsiasi każ u mingħajr preġudizzju għas-suespost, fir-rigward tal-ewwel talba tar-rikorrenti jiġi bir-rispett eċċepit illi l-ebda mill-artikoli 12A, 13, 13A, 13B, 13Ċ, 18 u 19 tal-Kap 373 tal-Liġijiet ta' Malta u lanqas ir-Regolament 21 tar-Regolamenti kontra Money Laundering u Finanzjar ta' Terroriżmu (L.S. 373.01) ("ir-Regolamenti"), ma jilledu d-dritt fondamentali għal smigħ xieraq kif sanċit taħt l-artikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni u l-artikolu 6(1) tal-Kovenzjoni. Kif ġia sottomess, l-artikolu 39(1) japplika biss fil-kuntest ta' proċeduri kriminali u mhux fil-kuntest ta' proċeduri amministrattivi, bħal dawk odjerni.

10. Illi fi kwalsiasi każ u mingħajr preġudizzju, il-Korp esponent huwa enti indipendenti, awtonomu u imparzjali. Inoltre l-Korp għandu struttura li tiggarantixxi li min qed jiddeċiedi dwar il-ksur tal-obbligi legali mill-persuni suġġetti u dwar l-imposizzjoni ta' miżuri amministrattivi, inkluż pieni amministrattivi, igawdi indipendenza u imparzjalità u mhux minnu li l-istess persuni qed jaġixxu ta' prosekuzzjoni, ġurija u mħallef fl-istess każ, kif tallega s-soċjetà rikorrenti fir-rikors tagħha.

11. Illi fi kwalsiasi każ u dejjem mingħajr preġudizzju għas-suespost, il-Korp esponent jaġixxi bħala Regolatur a tenur tal-Kap 373 billi jissorvelja lill-Persuni Suġġetti sabiex jassigura l-konformità tagħhom mal-obbligi kollha relattivi li huma intiżi sabiex l-imsemmija Persuni Suġġetti ma jiġux utilizzati minn terzi għall-finijiet ta' ħasil ta' flus jew finanzjar ta' terroriżmu. Dan huwa dover impost fuq il-Korp mil-Liġi stess, li tirrikjedi li l-Korp jimponi l-multi amministrattivi appożiti f'każ ta' ksur tal-imsemmija obbligi. L-interess tal-Korp qua Regolatur huwa propju l-osservanza tal-disposizzjonijiet tal-Liġi u l-prevenzjoni ta' ħasil ta' flus u finanzjar ta' terroriżmu. Għalhekk il-Korp esponent huwa għal kollox indipendenti u imparzjali wkoll in kwantu l-unika interess illi huwa għandu huwa propju l-osservanza tal-Liġi.

12. Illi fi kwalsiasi każ u dejjem mingħajr preġudizzju għas-suespost, l-Artikolu 13A tal-Kap 373 jagħti rimedju adegwat biex jiġi assigurat id-dritt tas-smigħ xieraq. A tenur tal-imsemmi artikolu 13A, il-persuna suġġetta li fuqha tkun ġiet inflitta l-multa, għandha l-opportunità li tressaq il-każ kollu tagħha – kemm fuq punti ta' fatti, kif ukoll ta' liġi – quddiem Qorti mwaqqfa bil-Liġi u mogħnija bil-garanziji kollha ta' indipendenza u imparzjalità. Dan ifisser li d-dettami tal-jedd għal smigħ xieraq jinsabu pjenament sodisfatti. Ir-reviżjoni tad-deċiżjoni tal-esponent mill-Qorti tal-Appell hija garanzija suffiċjenti ta' smigħ xieraq fir-rigward tal-multi imposti mill-Korp. Għalhekk ukoll ma jista' jirriżulta ebda ksur, la tal-artikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni u lanqas tal-Artikolu 6(1) tal-Konvenzjoni.

13. *Illi l-imsemmi dritt ta' appell taħt l-artikolu 13A huwa wieħed sħiħ u ma huwa ristrett b'ebda mod. Jidher li r-rikorrenti qiegħda tibbaża din il-parti tal-ilment tagħha fuq dak li hija tikkonsidra bħala limitazzjonijiet proċedurali naxxenti mill-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta. Madanakollu din il-lanjanza hija infondata għaliex il-Liġi proċedurali espressament tipprovdi għall-possibilità illi jitressqu provi u jsiru sottomissjonijiet ulterjuri anke fl-istadju tal-appell. Fil-fatt lanqas ma tista' r-rikorrenti tgħid illi hija ġiet imċaħħda mill-possibilità li tressaq provi fl-istadju tal-appell għaliex hija fil-fatt (sal-ġurnata tal-llum) għadha ma għamlet ebda talba f'dak is-sens quddiem l-Onorabbli Qorti tal-Appell. Addirittura jiġi rilevat illi fil-kors tal-appelli taħt l-artikolu 13A tal-Kap.373, il-Qorti tal-Appell regolarment tisma' l-provi meta mitluba li tagħmel dan.*

14. *Illi fi kwlasiasi każ u mingħajr preġudizzju, il-Korp esponent f'kull stadju attivament involva lis-soċjetà rikorrenti u provdieha bl-informazzjoni sħiħa u dettaljata dwar il-proċess li eventwalment wassal għad-deċiżjoni tiegħu, inkluż bl-involviment tal-istess rikorrenti waqt iż-żjara u billi fornieha b'dettall estensiv qabel ma taha l-opportunità li tressaq ir-rappresentazzjonijiet tagħha, u dan sabiex hija tkun f'posizzjoni li tiddefendi ruħha b'mod effettiv, kif fil-fatt kellha opportunità sħiħa li tagħmel. Ir-rikorrenti kienet mitluba tissupplixxi lill-Korp bid-dokumenti li juru li hija kienet konformi mal-obbligi tagħha sa minn qabel ma saret iż-żjara. Hija ngħatat l-istess opportunità waqt iż-żjara stess u anke sussegwentement, inkluż meta ġiet mgħarrfa dettaljament bil-vjolazzjonijiet li preliminarjament deher li kienu jissussistu. Għalhekk ir-rikorrenti kellha kull opportunità li tressaq il-provi tagħha anke quddiem il-Korp qabel ma wasal għad-deċiżjoni tiegħu.*

15. *Illi lanqas ma huwa minnu illi d-dritt ta' appell taħt l-artikolu 13A tal-Kap 373 iwassal għal xi inverzjoni tal-oneru tal-prova. Fl-istadju tal-appell, il-Korp esponent ikun diġà ressaq il-każ tiegħu fis-sħiħ, kif kontenut fid-deċiżjoni appellata stess u għalhekk jekk f'dak l-istadju l-persuna suġġetta li tkun qiegħda tappella mill-multa jidhrilha li għandha provi xi tressaq, hija effettivament tkun qiegħda twieġeb għall-posizzjoni meħuda mill-Korp ibbażata fuq il-provi kollha miġbura minnu u li jikkostitwixxu l-kontenut tal-file intern li jwassal għad-deċiżjoni tal-Korp u li jiġi preżentat quddiem il-Qorti tal-Appell u li huwa disponibbli għall-persuna suġġetta. Lanqas ma huwa rilevanti t-terminu għad-deċiżjoni tal-Qorti kif stabbilit mil-Ligi. Il-fatt illi l-Liġi tipprovdi għall-proċess spedit bl-ebda mod ma jfisser illi d-dritt għal smigħ xieraq jiġi mittifes. L-argument tar-rikorrenti huwa wieħed spekolattiv u mingħajr bażi; ir-rikorrenti qiegħda tagħmel assunzjonijiet fiergħa dwar dak li jista' jaffettwa*

l-ħsieb tal-ġudikant. Addirittura a tenur tal-artikolu 13A(5) tal-Kap 373, dak it-terminu jista' jigi estiz bil-qbil taż-żewġ partijiet ***jew*** *mill-Qorti minn jedda għal raġunijiet eċċezzjonali. L-element ta' diskrezzjoni tal-ġudikant jibqa' dejjem essenzjali propju sabiex ikopri dawk is-sitwazzjonijiet li l-Liġi mhux neċessarjament tkun prevediet, u dan sabiex jiġi aċċertat illi ssir ġustizzja f'kull ċirkostanza.*

16. *Illi fir-rigward tal-allegat ksur tal-parità tal-armi, ir-rikorrenti tibbaża l-ilment tagħha primarjament fuq allegat ksur tad-dritt li ma tinkriminax ruħha, liema dritt japplika biss fil-kamp kriminali u għalhekk ma għandux rilevanza għal dawn il-proċeduri. Fi kwalunkwe każ u mingħajr preġudizzju, l-allegazzjoni hija kompletament infondata. Ir-rikorrenti erronjament tirreferi għall-proċess li wassal għad-deċiżjoni tal-Korp bħala wieħed investigattiv; dak il-proċess fil-fatt huwa wieħed superviżorju u mhux investigattiv. Dak li għamel il-Korp huwa* compliance review *fir-rigward tal-operat tar-rikorrenti sabiex jiġi determinat jekk ir-rikorrenti kinitx konformi mal-obbligi legali tagħha mil-lat regolatorju. Din hija proċedura rutina ta' superviżjoni u l-persuna suġġetta għandha l-obbligu skont il-Liġi illi tikkopera mal-Korp fil-kors tal-proċess ta' superviżjoni u tgħaddi d-dokumenti u l-informazzjoni kollha rilevanti biex turi illi hija tinsab konformi mal-obbligi tagħha. F'każ li l-persuna suġġetta tonqos milli tipprovdi d-dokumenti u informazzjoni mitluba minnu, il-Korp għandu kull jedd illi jinferixxi li dawn ma kienux eżistenti. Il-lanjanza tar-rikorrenti għandha addirittura mill-assurd meta wieħed iqis illi l-Korp għandu d-dmir illi jwettaq monitoraġġ fuq il-persuni suġġetti u jaċċerta ruħu li kull persuna soġġetta tkun qiegħda żżomm l-informazzjoni u dokumentazzjoni kollha li hija rikjesta bil-liġi li żżomm. Ikun kontrosens li wieħed jippretendi li persuna soġġetta tista' tinjora l-obbligi tagħha naxxenti mil-liġi u tinħeba wara l-iskuża li ma tridx tikxef dawk id-dokumenti, meta hija l-liġi stess li tobbligaha li żżomm u tikkompila dawk id-dokumenti għall-fini ta' trasparenza u għall-prevenzjoni tal-ħasil ta' flus u tal-iffinanzjar tat-terroriżmu. Li kieku l-persuna soġġetta kellu jkollha l-possibilità li tirrifjuta li tgħaddi d-dokumentazzjoni lir-regolatur, is-sitwazzjoni tkun verament assurda billi tirrendi l-liġi mingħajr snien u b'hekk tiftaħ is-suq kompletament għall-abbuż mingħajr ebda forma ta' sorveljanza effettiva. Ta' min jirrileva illi hemm varji istanzi fil-liġi fejn persuna hija mistennija li tforni dokumenti lil xi awtorità. Eżempju ta' dan huwa l-obbligu li wieħed jissottometti l-formola tat-taxxa mal-Kummissarju tat-Taxxa - żgur li ħadd ma jgħaddilu mill-ebda kantuniera ta' moħħu li ma jissottomettix l-imsemmija formola u fl-istess waqt jargumenta illi l-Kummissarju tat-Taxxa mhux intitolat li jassumi li dik il-formola ma teżistix jew jippretendi li jista' ma*

jissottomettix dik il-formola għaliex altrimenti huwa jinkrimina ruħu. Dawn il-paraguni juru biċ-ċar illi l-argument tas-soċjetà rikorrenti huwa tassew superfluwu.

17. *Illi għal dak li jirrigwarda l-allegazzjoni dwar nuqqas ta' parità tal-armi, jiġi wkoll bir-rispett eċċepit illi dan lanqas ma huwa il-każ. Il-Korp għandu bżonn iż-żmien sabiex jevalwa d-dokumenti mgħoddija lilu mill-persuna suġġetta; dawn id-dokumenti dejjem kienu u baqgħu fil-pussess ta' dik il-persuna suġġetta in kwantu huma dokumenti tagħha stess. Ma huwiex il-każ illi r-rikorrenti ġiet imċaħħda minn aċċess għad-dokumenti relattivi. Di più, qabel ma wasal għad-deċiżjoni tiegħu, il-Korp forna lis-soċjetà rikorrenti bis-sejbiet preliminari tiegħu b'mod dettaljat u b'referenza speċifika għall-każijiet partikolari fejn deher li seta' kien hemm nuqqasijiet, u għalhekk il-Korp forna lir-rikorrenti bl-informazzjoni sħiħa sabiex hi kienet f'posizzjoni fejn setgħet tiddefendi ruħha b'mod effettiv. In kwantu għat-termini li tillanja dwarhom ir-rikorrenti, dawk it-termini maħruġa mill-Korp jistgħu jiġu estiżi fuq talba tal-persuna suġġetta, li ma għamlet ebda talba f'dan is-sens. Dan filwaqt illi t-terminu tal-appell ta' għoxrin ġurnata kif stabbilit mil-Liġi, huwa in linea mat-termini legali li japplikaw b'mod ġenerali għall-appelli fil-proċeduri ġudizzjarji nostrani.*

18. *Illi għalhekk in vista tas-suespost, assolutament mhuwiex il-każ illi l-artikoli 12A u/jew, 13 u/jew, 13A u/jew, 13B u/jew, 13Ċ u/jew, 18 u/jew 19 tal-Kap 373 u/jew ir-Regolament 21 tar-Regolamenti jilledu d-dritt għal smigħ xieraq kif sanċit mill-artikoli 39(1) tal-Kostituzzjoni u 6(1) tal-Konvenzjoni.*

19. *Illi fir-rigward tat-tieni talba tar-rikorrenti, jiġi umilment eċċepit illi l-artikolu 6(3) tal-Konvenzjoni u l-artikolu 39(6)(a) tal-Kostituzzjoni ma jsibu ebda applikabbilità fil-kuntest odjern ta' proċeduri amministrattivi billi l-garanziji naxxenti minnhom jirrigwardaw garanziji fi proċeduri kriminali kif ġia ingħad, u għalhekk ma jista' jinsab ebda ksur tal-imsemmija artikoli fil-każ odjern.*

20. *Illi fi kwalsiasi każ u mingħajr preġudizzju għas-suespost, jiġi eċċepit illi l-proċess li wassal għad-deċiżjoni tal-Korp bl-ebda mod ma' jilledi d-drittijiet tar-rikorrenti. Is-soċjetà rikorrenti ġiet mgħarrfa bil-miktub, b'ilsien li hija tifhem, dettaljament dwar x'kienu il-vjolazzjonijiet li l-Korp dehrlu li seta' kien hemm u dan permezz tal-hekk imsejha* Potential Breaches Letter *ta' nhar it-3 t'April 2020. Għandu jiġi apprezzat il-fatt illi l-proċess li wassal għad-deċiżjoni finali tal-Korp, ma huwiex investigattiv kif qiegħda tallega r-rikorrenti fir-rikors tagħha. Il-proċess huwa wieħed ta' superviżjoni (*compliance review*) li issir*

bħala rutina fuq il-persuni suġġetti b'mod ġenerali, u mhux fuq xi suspett ta' ksur tal-Liġi. F'dan is-sens, meta jinbeda l-proċess ma jkun hemm ebda suspett kwalunkwe iżda merament tinbeda proċedura regolatorja fejn il-Korp jitlob aċċess għall-proċeduri u dokumenti tal-persuna suġġetta biex ikun jista' jiddetermina jekk hijiex qiegħda taderixxi ruħha mal-obbligi tagħha dwar il-prevenzjoni tal-ħasil ta' flus u finanzjar ta' terroriżmu. F'dak il-punt inizzjali ma kien hemm xejn li l-Korp seta' jinforma lir-rikorrenti bih. Meta imbagħad ġie konkluż illi kien jidher li hemm ksur tal-Liġi, il-Korp bagħat l-imsemmija Potential Beaches Letter*, li dettaljament tiddelinea l-fatti relattivi u tikkwota in-numru estensiv tad-disposizzjonijiet tal-Liġi li kien jidher li ġew miksura. Dan kien jixhed il-fatt li din kienet kwistjoni serja. Il-fatt li l-multa li l-Korp eventwalment impona ma ġietx indikata f'dak il-punt, huwa kompletament irrilevanti peress illi l-Korp ma kellu ebda obbligu li jindika dan. Il-pieni li persuna suġġetta tista' teħel joħorgu mil-Liġi u in linea mal-massima bażilari* ignorantia juris neminem excusat*, ir-rikorrenti ma tistax tistrieħ fuq in-nuqqas ta' għarfien tagħha tal-Liġi.*

21. Illi għalhekk ukoll assolutament ma kien hemm ebda ksur tal-artikoli 6(3) tal-Konvenzjoni u 39(6)(a) tal-Kostituzzjoni.

*22. Illi fir-rigward tat-tielet talba, il-Korp esponent umilment jeċċepixxi illi l-artikolu 13 tal-Kap 373, ir-Regolament 21 tar-Regolamenti, u r-Regolamenti u l-*Implementing Procedures *abbażi ta' liema l-Korp sab ksur, bl-ebda mod ma jilledu d-dritt fondamentali kif sanċit fl-artikolu 39(8) tal-Kostituzzjoni u l-artikolu 7 tal-Konvenzjoni.*

23. Illi fl-ewwel lok l-artikolu 39(8) tal-Kostituzzjoni u l-artikolu 7 tal-Konvenzjoni it-tnejn huma applikabbli biss fil-kamp kriminali, u għalhekk ma jsibu ebda applikazzjoni fil-każ odjern li jikkonċerna multa amministrattiva imposta mir-Regolatur, dan kif ġia eċċepit hawn fuq.

24. Illi fi kwalsiasi każ u mingħajr preġudizzju, jigi eċċepit li d-disposizzjonijiet tal-Liġi huma ampjament ċari, ċerti u dettaljati u ma hemm ebda lok ta' dubbju dwar l-obbligi li jinkombu fuq il-persuna suġġetta. F'dan ir-rigward, jiġi rilevat illi fil-fatt ir-rikorrenti lanqas ma indikat liema huma dawk id-disposizzjonijiet li qiegħda tallega li jilledu d-drittijiet tagħha. Daqstant ieħor huma ċari fil-Liġi l-multi li tista' teħel il-persuna suġġetta u għalhekk, id-disposizzjonijiet tal-Liġi u regoli u regolamenti kollha sussidjarji, kif ukoll il-proċess ta' compliance review *u d-deċiżjoni tal-Korp, bl-ebda mod ma jilledu d-drittijiet tar-rikorrenti.*

25. *Illi daqstant ieħor għal dak li jirrigwarda r-raba' talba tar-rikorrenti, jiġi eċċepit illi ebda parti mid-deċiżjoni tal-Korp, jew tal-mod kif iddeċieda l-Korp, ma tilledi l-imsemmi artikolu 39(8) tal-Kostituzzjoni u l-artikolu 7 tal-Konvenzjoni. Il-Liġi hija ċara kif ingħad u l-kwistjoni dwar jekk il-Korp esponent applikax il-Liġi sew, ma hijiex kwistjoni ta' natura kostituzzjonali izda tidħol fil-mertu tal-każ innifsu li jinsab pendenti quddiem l-Onorabbli Qorti tal-Appell, li tista' tvarja, tħassar jew tikkonferma d-deċiżjoni tal-Korp.*

26. *Illi għalhekk il-proċess ta'* compliance review *u d-deċiżjoni tal-Korp fil-konfront tas-soċjetà rikorrenti huma lkoll validi u skont il-Liġi.*

27. *Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost l-artikoli 12A u/jew, 13 u/jew, 13A u/jew, 13B u/jew, 13Ċ u/jew, 18 u/jew 19 tal-Kap 373 tal-Liġijiet ta' Malta u/jew ir-Regolament 21, kif ukoll id-disposizzjonijiet tar-Regolamenti u l-*Implementing Procedures *li abbażi tagħhom il-Korp sab il-ksur tal-obbligi tar-rikorrenti, bl-ebda mod ma jilledu d-drittijiet fondamentali tas-soċjetà rikorrenti u l-Korp esponent fi kwalsiasi każ mexa skont il-Liġi, inkluż fil-proċess li wassal għad-deċiżjoni tiegħu, u ma wettaq ebda ksur tad-drittijiet fundamentali tas-socjetà rikorrenti u għalhekk l-allegazzjonijiet tas-soċjetà rikorrenti huma għal kollox infondati fil-fatt u fid-dritt.*

28. *Illi għalhekk ukoll l-esponent ma jista' jiġi dikjarat responsabbli tal-ebda danni fil-konfront tas-soċjetà rikorrenti.*

29. *Illi assolutament mingħajr preġudizzju għas-suespost, f'każ li din il-Qorti jidhrilha li xi waħda jew aktar mit-talbiet tas-socjetà rikorrenti jimmeritaw li jiġu milqugħa (u dan qed jingħad purament għall-grazzja tal-argument, billi l-Korp esponenti jidhirlu li dawk it-talbiet għandhom effettivament jiġu miċħuda fl-interezza tagħhom) allura f'dak il-każ dikjarazzjoni ta' ksur ta' drittijiet fundamentali għandha tkun suffiċjenti u m'għandux ikun il-każ li l-Qorti tiffissa ebda kumpens jew danni.*

30. *Illi wkoll mingħajr preġudizzju għas-suespost, fi kwalunkwe każ jiġi osservat li t-talba tar-rikorrenti għall-ħlas ta' danni morali mhijiex preċeduta minn talba għal dikjarazzjoni ta' responsabbilità għal danni morali u talba għal kwantifikazzjoni ta' danni u għalhekk jiġi eċċepit li għal din ir-raġuni wkoll tali talba għall-ħlas ta' danni kif impostata ma tistax tiġi milqugħha.*

31. *Illi t-talbiet tar-rikorrenti huma infondati fil-fatt u fid-dritt u għandhom jiġu miċħuda bl-ispejjeż kontra l-istess soċjetà rikorrenti.*

32. *Salv eċċezzjonijiet ulterjuri.*

Għaldaqstant għar-raġunijiet kollha suesposti, hija l-umli sottomissjoni tal-Korp esponent illi t-talbiet kollha kontenuti fir-rikors kostituzzjonali imressaq mis-soċjetà rikorrenti Insignia Cards Limtied għandhom jiġu miċħuda fl-intier tagħhom, bl-ispejjeż kontra l-istess rikorrenti."

Rat l-atti kollha tal-kawża.

Rat id-dokumenti li ġew esebiti in atti.

Rat in-nota tas-soċjetà rikorrenti tal-14 ta' Mejju, 2021, li permezz tagħha ġew ippreżentati l-affidavit tad-direttur tagħha **Ephrem Pisani** u dokumenti oħrajn.

Rat il-verbal tal-udjenza tat-18 ta' Ġunju, 2021 fejn il-kawża tħalliet għas-sentenza dwar l-ewwel eċċezzjoni preliminari tal-Korp intimat u l-ewwel eċċezzjoni tal-intimati Avukat tal-Istat.

Rat is-sentenza tagħha tat-30 ta' Lulju, 2021 fejn ikkunsidrat u ddeċidiet kif ġej:

"<u>Konsiderazzjonijiet legali</u>

*Il-Qorti tgħid li hu tassew minnu li l-proċeduri odjerni huma ntempestivi. Fis-sentenza tagħha tal-31.01.14 fl-ismijiet **John Grech vs Onor. Prim Ministru**[1], il-Qorti Kostituzzjonali esprimiet ruħha kif ġej:*

*"22. Illi dwar il-pożizzjoni legali, il-Qorti tagħmel referenza għall-prinċipji miġbura fis-sentenza mogħtija minnha fis-16 ta' Jannar 2006 fil-kawża **Olena Tretyak v Direttur taċ-Ċittadinanza u Expatriates Affairs**. Fis-suċċint jista' jingħad li llum huwa assodat fil-ġurisprudenza li biex l-ewwel qorti tiddeklina milli teżerċita s-setgħat Kostituzzjonali tagħha jeħtieġ li l-liġi ordinarja tagħti rimedju prattiku, aċċessibbli, effettiv, adegwat u sħiħ għal-lanjanza tar-rikorrent. Mhuwiex neċessarju suċċess garantit, basta li r-rikorrent ikollu l-opportunità fil-liġi ordinarja li jakkwista tali rimedju bl-applikazzjoni ta' din il-liġi.*

[1] Rik.Kost. 68/2011SC.

Fil-każ odjern mhux kontestat il-fatt li s-soċjetà rikorrenti għandha rimedju skont il-liġi ordinarja permezz ta' appell quddiem il-Qorti tal-Appell (Inferjuri) u fil-fatt jirriżulta li kontestwalment hi ntavolat l-appell tagħha mid-deċiżjoni tal-Korp appellat u liema appell għadu qed jinstema' minn dik il-Qorti. Hu minnu li l-lanjanzi li s-soċjetà rikorrenti ressqet quddiem l-imsemmija Qorti mhumiex dawk ta' natura kostituzzjonali li qegħda tressaq hawn, iżda dawn tal-aħħar essenzjalment huma msejsa fuq l-ilmenti li hi għamlet lill-Qorti tal-Appell (Inferjuri) jew huma marbutin magħhom. B'hekk jiġi rilevat li hu biss jekk dik il-Qorti tonqos milli adegwatament tindirizza l-ilmenti tagħha li mbagħad is-soċjetà rikorrenti għandha d-dritt li tirrikorri lil din il-Qorti. Iżda jekk il-Qorti tal-Appell (Inferjuri) tiddeċiedi billi tilqa' t-talbiet tagħha jew tindirizzahom b'mod li ġġib fix-xejn l-ilmenti tagħha ta' natura kostituzzjonali u/jew konvenzjonali, ma jkunx hemm lok aktar li s-soċjetà rikorrenti tirrikorri lil din il-Qorti. Għalhekk ikun jonqos li wieħed jara d-deċiżjoni ta' dik il-Qorti tal-Appell (Inferjuri) qabel ma jistgħu jiġu kkonsidrati l-ilmenti ta' natura kostituzzjonali u konvenzjonali tagħha kif miġjuba quddiem din il-Qorti.

Għaldaqstant il-Qorti tgħid li l-proċeduri odjerni huma ntempestivi u tagħraf li hu għaqli li tiddeklina milli teżerċita s-setgħat tagħha skont id-diskrezzjoni mogħtija lilha permezz tal-provisos tas-subartikolu 46(2) tal-Kostituzzjoni u tas-subartikolu 4(2) tal-Kap. 319.

Decide

Għaldaqstant għar-raġunijiet premessi l-Qorti qiegħda tiddeċiedi billi tirrifjuta milli teżerċita s-setgħat tagħha skont id-diskrezzjoni mogħtija lilha permezz tas-subartikolu 46(2) tal-Kostituzzjoni u tas-subartikolu 4(2) tal-Kap. 319 tal-Liġijiet ta' Malta.

L-ispejjeż għandhom ikunu a karigu tas-soċjetà appellanti."

Rat ir-rikors tal-appell tas-soċjetà rikorrenti tal-11 ta' Awwissu, 2021 quddiem il-Qorti Kostituzzjonali fejn talbet lill-imsemmija Qorti sabiex:

"...jogħġobha tirrevoka s-sentenza tal-Ewwel Qorti u tiddikjara li din tal-aħħar għandha teżerċita s-setgħet tagħha skont l-Artikolu 46 tal-Kostituzzjoni u l-Artikolu 4 tal-Kap 319 u tordna li l-atti jerġgħu jiġu rimandati lura quddiem l-Ewwel Qorti sabiex, wara li tisma' l-provi u s-sottomissjonijiet tal-partijiet f'dik il-kawża, tgħaddi sabiex tiddeċiedi dwar it-talbiet tas-soċjetà Insigna f'dawn il-proċeduri Kostituzzjonali."

Rat ir-risposta tal-Korp intimat tat-2 ta' Settembru, 2021, fejn filwaqt li ddikjara li huwa kien jaqbel bis-sħiħ mas-sentenza ta' din il-Qorti, talab lill-Qorti Kostituzzjonali sabiex tiċħad l-appell magħmula mis-soċjetà rikorrenti, bl-ispejjeż kollha kontriha.

Rat ir-risposta tal-intimat Avukat tal-Istat tat-28 ta' Settembru, 2021, fejn stqarr li l-appell intavolat mis-soċjetà rikorrenti kien infondat fil-fatt u fid-dritt, u għalhekk talab lill-Qorti Kostituzzjonali sabiex jogħġobha tiċħad l-imsemmi appell, bl-ispejjeż kontra s-soċjetà rikorrenti.

Rat is-sentenza tal-Qorti Kostituzzjonali tal-1 ta' Diċembru, 2021, fejn qalet li jkun x'ikun l-eżitu tal-proċess li għad irid isir quddiem il-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri), dak li ġara quddiem l-FIAU seħħ, u r-rikorrenti tilmenta li fih innifsu dak il-proċess wassal għall-ksur ta' jeddijiet fundamentali. Il-Qorti Kostituzzjonali qalet li dan l-ilment huwa direttament konness mal-ilment li bih r-rikorrenti qegħda tikkontesta provvedimenti tal-Att Kontra l-Money Laundering, fosthom li l-FIAU hija awtorità pubblika li bil-liġi taġixxi bħala investigatur, prosekutur u Qorti fl-istess ħin. Il-Qorti Kostituzzjonali laqgħet l-appell tas-soċjetà rikorrenti u b'hekk għaddiet sabiex ħassret is-sentenza ta' din il-Qorti, ċaħdet l-ewwel eċċezzjoni tal-Korp intimat u tal-intimat Avukat tal-Istat, bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi kontra tagħhom, u ordnat lir-Reġistratur sabiex jibgħat l-atti lura quddiem din il-Qorti, li għandha tissokta bis-smigħ tal-kawża.

Rat li permezz tad-digriet tagħha tal-11 ta' Jannar, 2022, din il-Qorti appuntat mill-ġdid il-proċeduri istitwiti mis-soċjetà rikorrenti.

Rat il-provi dokumentarji u anki x-xhieda li ġew prodotti mill-partijiet.

Rat in-noti ta’ sottomissjonijiet rispettivi tal-partijiet.

Il-kwistjoni bejn il-partijiet

4. Is-soċjetà rikorrenti tirrileva li permezz ta’ ittra tal-24 ta’ Novembru, 2020[2], il-Korp intimat kien infurmaha bid-deċiżjoni tiegħu li jimponi piena hekk imsejħa amministrattiva fl-ammont ta’ €373,670, u dan *ai termini* tal-artikolu 13 tal-Att Kontra Money Laundering (Kap. 373 tal-Liġijiet ta’ Malta) [minn issa ’l quddiem ‘il-Kap. 373’] u tar-Regolament 21 tar-Regolamenti Kontra Money Laundering u Finanzjar ta’ Terroriżmu (L.S. 373.01 tal-Liġijiet ta’ Malta) [minn issa ’l quddiem ‘ir-Regolamenti’]. Dan wara li l-Korp intimat allegatament ikkonstata diversi nuqqasijiet fl-operat tas-soċjetà rikorrenti. Is-soċjetà rikorrenti ħassitha aggravata b’din id-deċiżjoni, u għalhekk intavolat appell quddiem il-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) skont id-disposizzjonijiet tal-Kap. 373. Imma fl-istess waqt u stante li hija kellha diversi lmenti ta’ natura kostituzzjonali fir-rigward tad-disposizzjonijiet ta’ dik il-liġi u tar-regolamenti msemmija, kif ukoll fir-rigward tal-investigazzjoni li wettaq il-Korp intimat u d-deċiżjoni tiegħu, hija qegħda tirrikorri quddiem din il-Qorti sabiex b’hekk jiġu deċiżi l-ilmenti tagħha. Tispjega li l-pretensjonijiet tagħha huma s-segwenti:

(i) permezz tal-artikoli 12A, u/jew 13, u/jew 13A, u/jew 13B, 13Ċ u/jew 18, u/jew 19 tal-Kap. 373 u anki permezz tar-Regolament 21 tar-Regolamenti (a) il-Korp huwa mogħni bis-setgħa li jagħmilha ta’ investigatur, prosekutur u ‘qorti’; u (b) jissussisti n-nuqqas ta’ rimedju adegwat ta’ appell, sabiex b’hekk l-imsemmija

[2] Dok. A *a fol.* 20.

disposizzjonijiet jiksru d-drittijiet fundamentali tal-bniedem kif protetti mis-subartikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni ta' Malta [minn issa 'l quddiem 'il-Kostituzzjoni'] u/jew is-subartikolu 6(1) tal-Konvenzjoni Ewropea għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fundamentali [minn issa 'l quddiem 'il-Konvenzjoni Ewropea'];

(ii) il-mod kif tmexxiet l-investigazzjoni u saħansitra anki l-proċess investigattiv li wassal għad-deċiżjoni tal-Korp, sar bi ksur tas-subartikolu 6(3) tal-Konvenzjoni Ewropea u tal-para. (a) tas-subartikolu 39(6) tal-Kostituzzjoni; u

(iii) l-artikolu 13 tal-Att u/jew ir-Regolament 21 tar-Regolamenti u/jew l-*Implementing Procedures* – Part 1 u Part 2 (Remote Gaming) [minn issa 'l quddiem 'l-*Implementing Procedures*'] li tagħhom il-Korp intimat sab ksur, u b'hekk wasal għad-deċiżjoni tiegħu fil-konfront tas-soċjetà rikorrenti, jiksru id-disposizzjonijiet tas-subartikolu 39(8) tal-Kostituzzjoni u/jew l-Artikolu 7 tal-Konvenzjoni Ewropea, stante li l-Korp intimat abbuża mid-diskrezzjoni tiegħu mogħtija permezz tal-liġi u aġixxa b'mod arbitrarju u sab li l-imsemmija soċjetà rikorrenti kienet ħatja ta' akkużi ta' natura kriminali li ma jirriżultawx mil-liġi.

5. Is-soċjetà rikorrenti qegħda ssostni l-applikabbilità tas-subartikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni u tas-subartikolu 6(1) tal-Konvenzjoni Ewropea għall-każ odjern. Tissottometti li dawn id-disposizzjonijiet jiggarantixxu d-dritt ta' smigħ xieraq minn tribunal jew qorti imparzjali u indipendenti, u skont il-ġurisprudenza estensiva stabbilita, proċeduri amministrattivi bħal dawk in

kwistjoni mhumiex proċeduri ta' natura ċivili iżda huma ta' natura kriminali, u għalhekk tali disposizzjonijiet huma applikabbli fil-konfront tagħhom. Is-soċjetà rikorrenti tiċċita dak li qalet il-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem [hawnhekk 'il-Qorti Ewropea'] fil-każ **Jussila v. Finland**, Applikazzjoni nru. 73053, deċiża fit-23 ta' Novembru, 2006, in sostenn tal-argument tagħha, u tirrileva li skont il-ġurisprudenza tal-Qorti Ewropea jistgħu jiġu mposti pieni kriminali minn korp amministrattiv jew non-ġudizzjarju fl-ewwel istanza, iżda l-persuna kontra min tiġi mposta dik il-piena jkollha d-dritt li titlob stħarriġ ġudizzjarju komplet dwar id-deċiżjoni. Tikkontendi li għalkemm l-akkużi huma ta' natura amministrattiva, dawn jittrattaw kwistjonijiet ta' natura kriminali, u tapplika d-distinzjoni magħmula fil-każ **Engel** deċiż mill-Qorti Ewropea. B'hekk għalkemm dawn il-każijiet mhumiex fil-kategorija konvenzjonali tal-liġi kriminali, xorta waħda għandu jiġi protett u assigurat id-dritt ta' smigħ xieraq, filwaqt li l-akkużat għandu jkollu rimedju quddiem Qorti li għandha d-dritt li tissindika punti fil-mertu u fil-liġi fi stadju almenu tal-appell. Is-soċjetà rikorrenti tirrileva li anki l-Qorti Kostituzzjonali kkonfermat li dawn it-tipi ta' proċeduri għandhom natura kriminali, u għalhekk għandu jkun hemm id-dritt ta' smigħ xieraq, u dan filwaqt li s-soċjetà rikorrenti tagħmel riferiment għal diversi sentenzi deċiżi minn dik il-Qorti. Is-soċjetà rikorrenti hawnhekk tgħaddi sabiex tispjega kif inkiser fil-konfront tagħha d-dritt għal smigħ xieraq kif imħares mis-subartikolu 6(1) tal-Konvenzjoni u mis-subartikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni. Tibda billi tinsisti li l-Korp intimat mhux awtorità indipendenti u awtonoma, u dan b'riferiment għall-artikoli 15 u 16 tal-Kap. 373, li fost affarijiet oħra jipprovdu li l-Ministru responsabbli għall-finanzi għandu jiddetermina kif għandu jiġi ffinanzjat il-Korp intimat, u jista' ukoll jirrikjedi li l-Korp intimat għandu jkollu

responsabbiltajiet oħra speċifiċi, b'dana li l-ftehim bejn il-Ministru responsabbli u l-Korp intimat mhuwiex wieħed pubbliku. Is-soċjetà rikorrenti tissottometti li l-Korp intimat huwa kostitwit minn Bord ta' Gvernaturi u Direttur skont id-disposizzjonijiet tal-artikolu 18 tal-Kap. 373, fejn il-Bord huwa maħtur mill-Ministru skont id-disposizzjonijiet tas-subartikoli 19(2) u 19(3) tal-istess liġi, u l-membri tiegħu jirċievu r-remunerazzjoni tagħhom mill-istess Ministru tal-Finanzi u huma appuntabbli għal perijodu ta' tliet snin. Tikkontendi li d-deċiżjoni rigward l-impożizzjoni tal-penali amministrattiva tittieħed mill-*Compliance Monitoring Committee* [minn issa 'l quddiem 'il-Kumitat"] tal-Korp intimat, fejn il-membri tiegħu huma d-Direttur tal-istess Korp intimat, flimkien mad-Deputat Direttur u rappreżentanti tas-sezzjonijiiet tas-superviżjoni, tal-infurzar u tal-affarijiet legali, jiġifieri impjegati tal-Korp intimat stess, li għalhekk ma jagħmilhomx imparzjali u jiġbdu l-istess ħabel tal-Korp intimat. Is-soċjetà rikorrenti ssostni li l-Korp intimat ma jista' ikun qatt imparzjali għaliex huwa awtorità pubblika li taġixxi bħala investigatur, prosekutur u Qorti fl-istess ħin, u tispjega kif fil-fehma tagħha dan isir. Tgħid li l-Korp intimat: (a) jagħmel ir-regolamenti applikabbli għall-persuni suġġetti li jirregola huwa stess; (b) jagħmel l-ispezzjonijiet u l-investigazzjonijiet fuq il-persuni suġġetti skont id-diskrezzjoni tiegħu, u jevalwa l-informazzjoni li jiġbor; (ċ) jagħmilha ta' prosekutur u anki mħallef, daqslikieku huwa indipendenti u mparzjali. Is-soċjetà rikorrenti tgħid li għalhekk il-Korp intimat bl-ebda mod ma jista' jitqies li huwa indipendenti u imparzjali, u l-proċess investigattiv quddiemu ma jistax joffri d-dritt ta' smigħ xieraq. Iżda minkejja dan kollu, is-soċjetà rikorrenti tissottometti li l-Korp intimat għandu setgħat kbar u diskrezzjonarji sabiex jimponi sanzjonijiet u pieni kbar u punittivi, u tgħaddi sabiex tispjega liema huma l-ammonti tal-

multi relattivi li jistgħu jiġu mposti. Tgħid li dawn jiġu mposti skont il-*policy* u l-proċedura stabbilita mill-Bord minn żmien għal żmien, ċertament b'nuqqas ta' imparzjalità u indipendenza, fejn dawn ma jiġux ippubblikati, u lanqas ma jitpoġġew għall-attenzjoni tal-persuni suġġetti bħal ma hija s-soċjetà rikorrenti stess. Hawnhekk is-soċjetà rikorrenti tagħmel riferiment għas-sentenza tal-Qorti Kostituzzjonali fl-ismijiet **Rosette Thake noe *vs.* il-Kummissjoni Elettorali**.[3] Is-soċjetà rikorrenti qegħda tikkontendi wkoll li l-appell li jingħata mil-liġi mhuwiex rimedju adegwat sabiex jiġi assigurat id-dritt ta' smigħ xieraq. Tissottometti li wkoll jekk wieħed jieħu l-interpretazzjoni aktar laxka tal-Qorti Ewropea jew tal-Qorti Kostituzzjonali fis-sentenza **Federation of Estate Agents *vs.* Direttur Ġenerali (Kompetizzjoni) et**[4], jiġifieri li jekk hemm ksur tad-dritt ta' smigħ xieraq fil-proċeduri amministrattivi quddiem il-Korp intimat, dawn jistgħu jiġu ssanati iktar tard fl-istadju tal-appell, iżda fil-każ odjern id-dritt tal-appell mhux biżżejjed sabiex jipproteġi, jissalvagwardja u jissodisfa d-dritt ta' smigħ xieraq *ai termini* tal-Konvenzjoni u tal-Kostituzzjoni. Tikkontendi li l-liġi hawnhekk hija mankanti, u r-rimedju li tagħti jirriżulta mhux biżżejjed għas-segwenti raġunijiet: (a) ma tixbaħx il-proċeduri fil-prim'istanza fejn wieħed għandu d-dritt li jressaq il-provi, jistaqsi għall-produzzjoni ta' dokumenti li m'għandux fil-pussess tiegħu, jagħmel kontro-eżamijiet u jippreżenta s-sottomissjonijiet tiegħu; (b) il-proċeduri fl-appell jingħalqu permezz tal-preżentata tar-rikors tal-appell u tar-risposta, u huwa f'każijiet eċċezzjonali fejn il-Qorti tal-Appell tista' tippermetti l-preżentata ta' skritturi oħra; (ċ) kull dokument rilevanti għandu jiġi anness mar-rikors tal-appell u kull dokument

[3] Qorti Kostituzzjonali, 08.10.2018.
[4] Qorti Kostituzzjonali, 03.05.2016.

mhux anness jista' jiġi biss ippreżentat taħt ċirkostanzi partikolari kif elenkati fl-artikolu 150 tal-Kap. 12, u taħt l-awtorizzazzjoni tal-Qorti; (d) bħala regola l-ebda xhud ma jista' jinġieb quddiem il-Qorti tal-Appell għajr f'dawk iċ-ċirkostanzi elenkati taħt l-artikolu 208 tal-Kap. 12; (e) jekk jiġi konċess id-dritt li jitressqu l-provi fl-istadju tal-appell, l-appellanta għandha tipprova l-innoċenza tagħha u tressaq il-provi hija stess billi jinqeleb l-oneru tal-prova, fejn l-appellanta titpoġġa f'żvantaġġ evidenti; (f) il-Qorti tal-Appell hija biss qorti ta' reviżjoni li m'għandhiex tissostitwixxi d-diskrezzjoni tagħha għal dik ta' min ikun ħa l-ewwel deċiżjoni fil-prim'istanza, għajr għal raġunijiet gravi biżżejjed jew jekk il-parti kkonċernata tkun ser tiġi ppreġudikata serjament bl-interpretazzjoni tal-fatti; u (ġ) il-proċeduri quddiem il-Qorti tal-Appell huma proċeduri qosra, ġeneralment b'żewġ seduti jew tlieta, fejn skont l-artikolu 13A tal-Kap. 373, dawn għandhom jingħalqu fi żmien sitt xhur mill-ewwel seduta tal-appell mingħajr l-ebda estensjoni, għajr bil-kunsens tal-partijiet jew għal raġunijiet eċċezzjonali ġustifikati. Is-soċjetà rikorrenti ssostni li l-liġi għandha tagħti l-opportunità lill-Qorti li tagħti d-deċiżjoni finali tagħha li (a) tagħmel apprezzament sħiħ tal-fatti u tal-liġi rilevanti; (b) ikollha aċċess komplet u sħiħ tal-*file* intern tal-Korp intimat; u (ċ) tisma' ix-xhieda kollha tal-partijiet rilevanti għall-proċeduri odjerni, u li ma tkunx ristretta għall-provvedimenti tal-Kap. 12. Is-soċjetà intimata tikkontendi li anki jekk effettivament il-Qorti tal-Appell tikkonċedi dan kollu waqt is-smigħ tal-proċeduri quddiemha, dan ma jistax ineħħi n-nuqqasijiet fil-liġi, li għandha tkun hi li tassigura din il-protezzjoni u mhux id-diskrezzjoni tal-Qorti. Tikkontendi wkoll li sabiex ikun hemm parità ta' armi, is-soċjetà rikorrenti għandha jkollha: (a) dritt bil-liġi li tressaq fi żmien raġonevoli kull prova neċessarja għad-difiża tagħha mingħajr limitazzjonijiet

mposti fil-proċedura; (b) dritt tal-preżunzjoni tal-innoċenza fejn l-oneru tal-prova ta' allegat ksur jibqa' dejjem fuq il-Korp intimat; (ċ) dritt ta' aċċess sħiħ għad-dokumentazzjoni, informazzjoni u konsiderazzjonijiet kollha rilevanti, inkluż dawk interni, sabiex hija tkun tista' tassew tiddefendi ruħha u tifhem sew kif ittieħdet id-deċiżjoni fil-konfront tagħha. Is-soċjetà rikorrenti ssostni li l-istruttura leġislattiva ma toffri l-ebda garanzija ta' smigħ xieraq, anzi wisq probabbli dan ma jseħħx għajr jekk il-ġudikant jeżerċita d-diskrezzjoni tiegħu billi jinterpreta d-disposizzjonijiet tal-Kap. 12 b'mod ġeneruż sabiex jippermetti li jitressqu ċertu provi. Tikkontendi li mbagħad hemm elementi oħra fil-liġi li ma jħallu l-ebda parità ta' armi. Hekk tgħid li huwa fir-rigward ta' non-inkriminazzjoni, u hawn tagħmel riferiment għad-deċiżjoni tal-Qorti Ewropea fil-każ fl-ismijiet **Saunders v United Kingdom**. Is-soċjetà rikorrenti tikkunsidra li r-regolament 21 tar-Regolamenti huwa bi ksur ċar tad-drittijiet tagħha għal smigħ xieraq kif sanċiti permezz tas-subartikolu 6(1) tal-Konvenzjoni u tas-subartikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni, għaliex l-impożizzjoni ta' multi ta' din in-natura jistgħu jwasslu sabiex iġegħluha tagħti kull informazzjoni mitluba waqt investigazzjoni. Is-soċjetà rikorrenti ssostni li l-multi huma ta' xejra punittiva, jistgħu jiġu applikati b'mod wiesgħa ferm skont id-diskrezzjoni tal-Korp appellat, u huma eżaġerati u anki jistgħu jwasslu għal konsegwenzi oħra. B'hekk tikkontendi li persuna suġġetta meta tiġi investigata, tista' minħabba n-natura punittiva tal-liġi ssir pressjoni fuqha sabiex tipprovdi informazzjoni li tista' twassal għall-inkriminazzjoni tagħha. Is-soċjetà rikorrenti tikkontendi wkoll li tirriżulta nuqqas ta' parità tal-armi fir-rigward ta' termini għaliex il-Korp intimat hawnhekk għandu diskrezzjoni assoluta fejn jista' jieħu l-ħin tiegħu sabiex jiddelibera u joħroġ id-deċiżjoni finali, filwaqt li hija kienet marbuta bit-termini konċessi lilha

mill-istess Korp intimat, u fin-nuqqas dan seta' jimponi piena amministrattiva. Hawnhekk is-soċjetà rikorrenti tirrileva li l-Korp intimat dam iktar minn sena sabiex jiddeċiedi l-każ, iżda hija kellha biss għoxrin jum biex tiddeċiedi tappellax jew le, u jekk iva kif għandha tressaq l-appell u dan mingħajr aċċess għall-*files* li jirrigwardaw il-każ tagħha. Is-soċjetà rikorrenti tissottometti li l-proċess tal-eżami tal-konformità u ta' investigazzjoni kif adottat mill-Korp intimat, iledi d-drittijiet fundamentali tagħha kif protetti mill-para. (a) tas-subartikolu 39(6) tal-Kostituzzjoni u l-para. (a) tas-subartikolu 6(3) tal-Konvenzjoni. Tikkontendi li dawn huma applikabbli wkoll waqt il-proċess ta' investigazzjoni eżegwit mill-Korp intimat u li jwassal għall-ħruġ tal-*minded letter* [minn issa 'l quddiem 'il-*potential breaches letter*'], u sussegwentement id-deċiżjoni. Hawnhekk is-soċjetà rikorrenti tagħmel riferiment għall-insenjament tal-Qorti Ewropea fir-rigward ta' meta persuna għandha titqies bħala 'akkużata', u għalhekk hemm jidħlu fis-seħħ id-drittijiet skont l-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni. Tispjega l-pożizzjoni li ħadet dik il-Qorti Ewropea fil-każ **Deweer v Belgium**, App. Nru. 6903/75 deċiża fis-27 ta' Frar, 1980, fejn għażlet li tippreferi kunċett sostantiv minflok dak formali, fejn l-interpretazzjoni kienet waħda wiesgħa. Is-soċjetà rikorrenti tiċċita wkoll silta mid-deċiżjoni tal-istess Qorti fl-ismijiet **Foti and others v Italy**, App. Nru. 7604/76 deċiża fl-10 ta' Diċembru, 1982, b'riferiment ukoll għad-deċiżjoni tagħha fl-ismijiet **Ommer v Germany**, App. Nru. 26073/03 deċiża fit-13 ta' Novembru, 2008. Tgħid li skont din il-ġurisprudenza, id-drittijiet garantiti mill-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni kellhom jiġu fis-seħħ fil-ħin li hija ġiet mitluba tagħti l-informazzjoni minħabba ksur potenzjali tal-Att. Imbagħad meta l-Korp intimat bagħat il-*potential breaches letter,* ma indika l-ebda penali li kien qed jikkontempla jimponi għal kull allegat ksur, u għalhekk is-soċjetà rikorrenti

ma kinitx taf x'kienet il-gravità tal-akkuża fil-konfront tagħha. Tkompli tgħid li għalhekk il-Korp intimat ma kienx infurmaha dwar in-natura tal-akkuża u dwar il-gravità o meno tagħha, jew dwar il-penali li setgħu jiġu mposti, u dan wassal sabiex hija ma kinitx f'pożizzjoni li tiddefendi ruħha sewwa minn kull allegazzjoni magħmula fil-konfront tagħha. Is-soċjetà rikorrenti hawnhekk iċċitat silta mid-deċiżjoni tal-Qorti Ewropea fl-ismijiet **Pelissier and Sassi v France**, App. Nru. 25444/94 deċiża fil-25 ta' Marzu, 1999, u tikkontendi li għalkemm il-Korp intimat mhux mistenni li jagħti dik l-informazzjoni u d-dettall kollu dwar l-allegat ksur, huwa kellu mill-inqas jagħti spjegazzjoni ċara tal-kwistjoni li huwa kien qed jinvestiga, u jispjega b'mod ċar il-preżunti fatti li fir-rigward tagħhom huwa kellu l-ħsieb li jimponi multa. B'hekk tgħid hija kien ikollha (a) l-opportunità li tifli sew il-gravità tal-akkużi miġjuba kontriha u twieġeb tajjeb u b'mod xieraq u/jew (b) tpoġġi l-investigazzjoni fil-kuntest tajjeb u tieħu l-miżuri neċessarji sabiex twieġeb id-domandi u tipprovdi l-informazzjoni b'mod xieraq u li tħares id-difiża tagħha. Iżda tgħid li dan ma seħħx u b'hekk tallega ksur tad-drittijiet fundamentali tagħha kif protetti mill-para. (a) tas-subartikolu 6(3) tal-Konvenzjoni Ewropea u tal-para. (a) tas-subartikolu 39(6) tal-Kostituzzjoni. Is-soċjetà rikorrenti tilmenta wkoll minn ksur tal-Artikolu 7 tal-Konvenzjoni Ewropea u tas-subartikolu 39(8) tal-Kostituzzjoni. Tirrileva li d-deċiżjoni tal-Korp intimat hija msejsa fuq interpretazzjoni suġġettiva tar-regoli ġenerali li jinsabu fir-Regolamenti u fl-*Implementing Procedures* jew ta' numru ta' disposizzjonijiet tal-istess *Implementing Procedures* li kienu ġew disponibbli bħala linji gwida għal persuni suġġetti xahrejn biss qabel l-investigazzjoni. Tikkontendi li ir-Regolamenti u l-*Implementing Procedures* għandhom ikunu ċari u inekwivoċi dwar kif iċ-ċittadin għandu jonora l-obbligi tiegħu fil-liġi. Tgħid li l-ebda awtorità

pubblika m'għandha ssib ċittadin responsabbli ta' ksur ta' regolament u timponi fuqu multa ta' natura sostanzjali, anzi ta' natura penali, mingħajr obbligu ċar, u fin-nuqqas il-benefiċċju tad-dubju għandu jmur favur l-istess ċittadin. Is-soċjetà rikorrenti hawnhekk tiċċita dak li qalet il-Qorti Ewropea fid-deċiżjoni tagħha fl-ismijiet **Camilleri v. Malta**, App. Nru. 42931/10, deċiża fit-22 ta' Jannar, 2013, in sostenn tal-argument tagħha. Tgħid li fil-każ odjern hemm ksur tal-Artikolu 7 tal-Konvenzjoni u anki tas-subartikolu 39(8) tal-Kostituzzjoni, u ssostni li r-Regolamenti u l-*Implementing Procedures* huma miktubin b'mod ġeneriku u l-mod kif dawn ġew applikati mill-Korp intimat kien wieħed ferm arbitrarju. Barra minn hekk, meta inħarġet il-*potential breaches letter,* il-Korp intimat ma weriex fiha l-ammont ta' piena li huwa kien qed jaħseb li jimponi fuqha u għalhekk hija ma setgħetx tkun taf kemm kellha tkun gravi l-akkuża fil-konfront tagħha. Is-soċjetà rikorrenti tallega li l-Korp intimat jippretendi li huwa għandu diskrezzjoni assoluta fl-interpretazzjoni tar-rekwiżiti jew obbliġi ġeneriċi tal-persuna suġġetta, saħansitra mingħajr ma jipprovdi r-raġunijiet tiegħu għad-deċiżjonijiet tiegħu fl-interpretazzjoni tagħhom. Tikkontendi li l-liġi biss tista' tagħti ċertezza liċ-ċittadin dwar il-kondotta tiegħu. Taċċetta li l-Istat jew awtorità pubblika tassew għandhom ċerta diskrezzjoni f'ċerti każijiet, iżda din mhijiex assoluta jew għal kollox soġġettiva, u lanqas ma tista' tagħti lok għal interpretazzjoni differenti jew anki iktar wiesgħa tad-disposizzjonijiet legali. Għal dawn ir-raġunijiet, is-soċjetà rikorrenti qegħda tħarrek lill-intimati sabiex jgħidu għaliex din il-Qorti m'għandhiex: (a) tiddikjara li l-artikoli 12A u/jew 13 u/jew 13A u/jew 13B, 13Ċ u/jew 18 u/jew 19 tal-Kap. 373, kif ukoll ir-regolament 21 tar-Regolamenti, jiksru d-drittijiet fundamentali tagħha hekk kif imħarsa mis-subartikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni u/jew mis-subartikolu 6(1) tal-Konvenzjoni

Ewropea; u/jew (b) tiddikjara li l-mod kif tmexxiet l-investigazzjoni u ta' kif tmexxa l-proċess investigattiv, inkluż il-ħruġ tal-*potential breaches letter,* jikser is-subartikolu 6(3) tal-Konvenzjoni Ewropea u l-para. (a) tas-subartikolu 39(6) tal-Kostituzzjoni; (ċ) tiddikjara li l-artikolu 13 tal-Kap. 373 u/jew ir-regolament 21 tar-Regolamenti u/jew ċertu disposizzjonijiet tar-Regolamenti u/jew l-*Implementing Procedures* li fir-rigward tagħhom il-Korp intimat iddikjara ksur u wasal għad-deċiżjoni tiegħu, jiksru s-subartikolu 39(8) tal-Kostituzzjoni u/jew l-Artikolu 7 tal-Konvenzjoni; u/jew (d) tiddikjara li d-deċiżjoni tal-Korp intimat jew parti minnha u anki l-mod kif dan iddeċieda, huma leżivi tas-subartikolu 39(8) tal-Kostituzzjoni u/jew l-Artikolu 7 tal-Konvenzjoni; (e) tiddikjara nulli u inattendibbli l-proċeduri ta' investigazzjoni għall-fini ta' konformità li segwa l-Korp intimat; u/jew tiddikjara nulli u inattendibbli d-deċiżjoni jew parti minnha u tħassarha kollha jew *in parte*; u/jew (f) tikkundanna lill-intimati jew min minnhom, iħallsu d-danni morali għall-ksur tad-drittijiet fuq imsemmija fil-konfront tas-soċjetà rikorrenti; u/jew (ġ) tagħti kull provvediment jew rimedju ieħor li jidhrilha opportun.

5. Min-naħa tiegħu l-intimat Avukat tal-Istat jeċċepixxi kif ġej: preliminarjament (a) l-azzjoni odjerna hija waħda intempestiva stante li s-soċjetà rikorrenti ma eżawrietx ir-rimedji ordinarji a dispożizzjoni tagħha, b'dana li llum din l-eċċezzjoni ġiet deċiża b'mod finali permezz tas-sentenza tal-Qorti Kostituzzjonali fl-ismijiet fuq premessa fuq appell tas-soċjetà rikorrenti; (b) l-ilmenti tas-soċjetà rikorrenti ma jistgħux jiġu kkunsidrati fil-parametri tas-subartikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni, għaliex dawn ma jikkonċernawx akkużi jew proċeduri kriminali, fejn l-artikoli 12A u/jew 13 u/jew 13A u/jew 13B, 13Ċ u/jew 18 u/jew 19 tal-Kap. 373 tal-Liġijiet ta' Malta u r-Regolament 21 tal-L.S. 373.01

ma jagħtux lok għal determinazzjoni ta' reat jew akkuża kriminali, minkejja l-effetti serji li d-deċiżjoni tal-Korp intimat jista' jkollha fuq ir-rikorrenti; fil-mertu (ċ) mingħajr preġudizzju għall-eċċezzjonijiet ta' qabel, it-talbiet fil-mertu tas-soċjetà rikorrenti għandhom jiġu miċħuda *in toto* fil-fatt u fid-dritt, għaliex iċ-ċirkostanzi tal-każ ma jledux id-drittijiet fundamentali tagħha *ai termini* tas-subartikolu 39(1), tal-para. (a) tas-subartikolu 39(6), u tas-subartikolu 39(8) tal-Kostituzzjoni u s-subartikoli 6(1) u 6(2) u l-Artikolu 7 tal-Konvenzjoni Ewropea, għal dawk ir-raġunijiet li ser isegwu; (d) skont id-disposizzjonijiet tal-Kap. 373 u tal-liġi sussidjarja magħmula taħt dan l-Att, il-Korp intimat għandu s-setgħa li joħroġ pieni amministrattivi, iżda dan ma jfissirx li huwa jkun qiegħed jiddetermina jew jiddeċiedi reati kriminali; (e) il-liġi stess tikkwalifika l-proċeduri bħala amministrattivi u mhux kriminali, u dan b'riferiment għad-disposizzjonijiet tal-artikolu 13A tal-Kap. 373; (f) ġaladarba l-liġi tikkunsidra l-proċeduri bħala ta' natura amministrattiva, il-garanziji proċedurali li tagħti l-Kostituzzjoni fir-rigward ta' proċeduri kriminali ma jistgħux jiġu applikati għal proċeduri amministrattivi, u għandha tapplika l-massima latina *a verbis legis non est recedendum;* (ġ) m'għandux isir riferiment għall-ġurisprudenza dwar l-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea sabiex jiġi stabbilit jekk proċeduri amministrattivi jiddeterminawx reat kriminali o meno, għaliex it-test u l-implikazzjoni tal-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea huwa għal kollox differenti minn dak tal-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni; (g) b'riferiment għall-artikoli tal-Kap. 373 u r-Regolament 21 tar-Regolamenti maħruġa taħt dik il-liġi, is-soċjetà rikorrenti trid qabel xejn turi li dawn is-sanzjonijiet jikkostitwixxu pieni ta' natura kriminali fl-ambitu tal-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni, skont il-kriterji stabbiliti fis-sentenza **Engel u Oħrajn v. L-Olanda** tat-8 ta' Ġunju, 1976, u dan

filwaqt li għandu jingħad li fil-ġurisprudenza tal-Qorti Ewropea saret id-distinzjoni bejn pieni applikabbli fil- *'hard core of criminal law'* u dawk fejn hemm *'cases not strictly belonging to the traditional categories of the criminal law";* (ħ) il-proċeduri mhumiex ta' natura kriminali jew fejn il-piena relattiva taqa' fil-parametri ta' *'hard core of criminal law',* u b'hekk ma kienx hemm għalfejn fl-ewwel istanza jitmexxew quddiem qorti, sabiex b'hekk m'hemm l-ebda kunflitt mal-prinċipji tal-jedd ta' smigħ xieraq fejn ċerti sanzjonijiet għandhom jiġu mposti fl-ewwel istanza minn organu amministrattiv li mhux ġudizzjarju; (h) il-fatt li l-pieni amministrattivi jista' ikunu f'ammonti kbar ta' flus ma jbiddel xejn mill-fatt li dawn jistgħu jiġu imposti minn awtoritajiet amministrattivi, sakemm id-deċiżjoni tista' tiġi investigata minn awtorità li għandha funzjoni ġudizzjarja, u b'hekk ma jista' ikun hemm l-ebda problema dwar il-ħtiġijiet ta' smigħ xieraq, anki fejn fil-każ odjern l-artikolu 13A tal-Kap 373 jipprovdi għal appell quddiem il-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) fuq punt ta' liġi u anki fuq il-mertu; (i) ġaladarba l-appell mid-deċiżjoni tal-Korp appellat għadu mhuwiex deċiż, wieħed ma jistax jitkellem dwar sanzjonijiet iżda fuq konġetturi li m'għandhomx jiġu aċċettati; (j) mill-qari tas-subartikolu 39(8) tal-Kostituzzjoni u tal-Artikolu 7 tal-Konvenzjoni Ewropea, jirriżulta li dawn jikkontemplaw każijiet li m'għandhom x'jaqsmu xejn ma' dak odjern; (k) kwalunkwe piena amministrattiva li tista' tiġi assoġġettata għaliha s-soċjetà rikorrenti ma tistax tiġi kkunsidrata bħala piena eċċessiva jew sproporzjonata; (l) fid-dawl ta' dan kollu, l-artikoli tal-liġi u r-regolamenti msemmija mis-soċjetà rikorrenti u l-mod kif jitmexxa l-proċess investigattiv, ma jiksru l-ebda dritt fundamentali kif ritenut mis-soċjetà rikorrenti, u għalhekk l-ebda kumpens jew rimedju ieħor m'għandu jingħata; (m) salv eċċezzjonijiet ulterjuri.

6. Il-Korp intimat ippreżenta t-tweġiba tiegħu fit-3 ta' Mejju, 2021, fejn eċċepixxa kif ġej: (a) is-soċjetà rikorrenti għandha rimedju ordinarju effettiv permezz tal-artikolu 13A tal-Kap. 373 li jagħti d-dritt ta' appell mid-deċiżjoni tal-Korp fuq punti ta' liġi u fil-mertu, iżda l-Qorti tgħid li din l-eċċezzjoni kif diġà ġie rilevat fir-rigward tat-tweġiba tal-intimat Avukat tal-Istat, ġiet deċiża b'mod finali mill-Qorti Kostituzzjonali; (b) l-azzjoni odjerna hija waħda intempestiva stante li d-deċiżjoni tiegħu qegħda tiġi kkontestata permezz ta' proċeduri ta' appell, li kienu għadhom qegħdin jinstemgħu; (ċ) in kwantu l-ilment tas-soċjetà rikorrenti jikkonċerna l-liġi, huwa mhuwiex il-leġittimu kontradittur stante li huwa jaqdi l-funzjonijiet tiegħu fil-parametri stabbiliti u determinati mil-liġi u b'mod imparzjali u indipendenti minn kull entità jew awtorità oħra, u għaldaqstant hawn għandu jwieġeb l-intimat Avukat tal-Istat; (d) il-Kap. 373 u r-regoli u r-regolamenti sussidjarji huma msejsa fuq il-liġi tal-Unjoni Ewropea u għalhekk il-leġislatur huwa marbut bir-rekwiżiti ta' dik il-liġi meta debitament jittrasponi d-disposizzjonijiet tad-Direttivi relattivi, fejn wieħed għandu jikkunsidra l-prinċipju ġenerali miżmum mill-Qorti Ewropea li l-Liġi Kommunitarja hija preżunta bħala konformi mad-drittijiet fundamentali, iżda fi kwalunkwe każ japplika l-prinċipju ta' supremazija ta' dik il-liġi, u dan skont l-obbligi internazzjonali tal-Istat Malti u anki in linea ma' obbligi internazzjonali oħra inkluż ir-rakkomandazzjonijiet tal-Kummissjoni Ewropea, dawk tal-*European Banking Authority* u tal-*Financial Action Task Force*; (e) is-subartikolu 39(1), il-para. (a) tas-subartikolu 39(6) u s-subartikolu 39(8) tal-Kostizzjoni, u anki s-subartikolu 6(3) u l-artikolu 7 tal-Konvenzjoni Ewropea mhumiex applikabbli għaliex dawn jipprovdu għal garanziji fil-kamp kriminali, meta huwa jiddeċiedi biss kwistjonijiet amministrattivi, u għalhekk l-artikoli msemmija

mhumiex applikabbli għall-każ odjern; (f) il-proċess applikat minnu huwa wieħed amministrattiv u l-multa mposta minnu hija waħda amministrattiva, u l-*quantum* tal-imsemmija multa m'għandux jiġi kkunsidrat waħdu, iżda għandu jiġi meqjus ukoll li din ma tistax twassal għal restrizzjonijiet fuq il-libertà tal-persuna, u lanqas tista' tiġi riflessa fil-fedina penali ta' persuna, filwaqt li hija ntiża bħala deterrent u mhijiex punittiva għaliex ma tistax tiġi konvertita f'priġunerija, u hija proporzjonata mal-bosta vjolazzjonijiet regolatorji numerużi u sistematiċi tas-soċjetà rikorrenti; (ġ) il-Kap. 373 u r-regoli u r-regolamenti sussidjarji joħorġu mil-liġi tal-Unjoni Ewropea, li tgħid li s-sanzjonijiet in kwistjoni huma ta' natura amministrattiva u mhumiex penali; (g) għalhekk ma jista' ikun hemm l-ebda ksur tas-subartikolu 39(1), tal-para. 39(6) u tas-subartikolu 39(8) tal-Kostituzzjoni, u tas-subartikolu 6(3) u tal-artikolu 7 tal-Konvenzjoni Ewropea; (għ) l-artikoli 12A, 13, 13A, 13B, 13C, 18 u 19 tal-Kap. 373 u r-Regolament 21 tal-L.S. 373.01 ma jiksrux id-dritt għal smigħ xieraq kif protett taħt is-subartikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni u taħt is-subartikolu 6(1) tal-Konvenzjoni Ewropea stante li kif ġia ngħad is-subartikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni japplika biss fil-każ ta' proċeduri kriminali; (h) il-Korp intimat jikkostitwixxi enti li huwa indipendenti, awtonomu u imparzjali, u l-istruttura tiegħu hija tali li tiggarantixxi li min jiddeċiedi dwar il-ksur tal-obbligi legali mill-persuni suġġetti u dwar l-impożizzjoni ta' miżuri u pieni amministrattivi huwa indipendenti u imparzjali; (ħ) huwa jaġixxi bħala Regolatur skont id-disposizzjonijiet tal-Kap. 373, li jimponi dan id-dover fuqu sabiex b'hekk huwa għal kollox indipendenti u imparzjali stante li l-interess tiegħu huwa l-oservanza tal-liġi; (i) l-artikolu 13A tal-Kap. 373 jipprovdi rimedju adegwat sabiex jiġi assigurat id-dritt ta' smigħ xieraq, għaliex il-persuna suġġetta għandha d-dritt li tappella kemm fuq il-fatti

u anki fuq punti ta' liġi quddiem qorti u għalhekk ma jista' jirriżulta l-ebda ksur tas-subartikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni u lanqas tas-subartikolu 6(1) tal-Konvenzjoni; (ie) il-liġi proċedurali tagħti l-opportunità li jitressqu provi u saħansitra jsiru sottomissjonijiet ulterjuri anki fl-istadju tal-appell; (j) is-soċjetà rikorrenti kellha kull opportunità li tressaq il-provi tagħha quddiemu qabel ma huwa wasal għad-deċiżjoni tiegħu; (k) mhuwiex minnu li d-dritt ta' appell taħt l-artikolu 13A tal-Kap. 373 jagħti lok għall-inverżjoni tal-oneru tal-prova, u lanqas m'huwa rilevanti t-terminu legali għad-deċiżjoni tal-Qorti; (l) għal dak li jirrigwarda l-allegat ksur tal-parità tal-armi fejn is-soċjetà rikorrenti tallega ksur tad-dritt li ma tinkriminax ruħha, dan japplika biss fil-kamp kriminali u fi kwalunkwe każ il-proċess mhuwiex wieħed investigattiv iżda superviżorju; (m) dwar l-istess allegazzjoni ta' nuqqas ta' parità tal-armi, huwa jkollu bżonn iż-żmien sabiex jirrevedi d-dokumenti li tgħaddilu l-persuna suġġetta li dejjem baqgħu fil-pussess tagħha, filwaqt li huwa kien għadda lill-istess soċjetà rikorrenti s-sejbien dettaljat preliminari tiegħu, sabiex b'hekk hija kienet f'pożizzjoni li tiddefendi ruħha b'mod effettiv fejn it-termini lamentati jistgħu jiġu estiżi fuq talba tal-persuna suġġetta, iżda fil-każ odjern hija ma kienet ressqet l-ebda talba, u t-terminu tal-appell ta' għoxrin jum kien wieħed skont it-termini legali applikabbli b'mod ġenerali għall-appelli; (n) għalhekk mhuwiex il-każ li l-artikoli 12A u/jew 13 u/jew 13A u/jew 13B u/jew 13Ċ u/jew 18 u/jew 19 tal-Kap. 373 u/jew ir-Regolament 21 tar-Regolamenti jiksru d-dritt għal smigħ xieraq kif sanċit mis-subartikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni u tas-subartikolu 6(1) tal-Konvenzjoni; (o) is-subartikolu 6(3) tal-Konvenzjoni Ewropea u l-para. (a) tas-subartikolu 39(6) tal-Kostituzzjoni mhumiex applikabbli fil-kuntest odjern li jirrigwarda proċeduri amministrattivi; (p) il-proċess li wassal għad-deċiżjoni

tiegħu bl-ebda mod ma jikser id-drittijiet fundamentali tas-soċjetà rikorrenti, fejn tali proċess huwa wieħed ta' superviżjoni ta' persuni suġġetti in ġenerali fejn m'hemm l-ebda suspett ta' ksur ta' liġi u mhuwiex wieħed investigattiv; (q) għalhekk ma kien hemm l-ebda ksur tas-subartikolu 6(3) tal-Konvenzjoni u tal-para. (a) tas-subartikolu 39(6) tal-Kostituzzjoni; (r) għal dak li jirrigwarda t-tielet talba tas-soċjetà rikorrenti, l-artikolu 13 tal-Kap. 373 u r-Regolamenti 21 tar-Regolamenti u l-istess Regolamenti u l-*Implementing Procedures* ma jiksrux id-dritt fundamentali kif sanċit fis-subartikolu 39(8) tal-Kostituzzjoni u l-Artikolu 7 tal-Konvenzjoni; (s) l-imsemmi subartikolu 39(8) tal-Kostituzzjoni u l-Artikolu 7 tal-Konvenzjoni jsibu applikazzjoni biss fil-kamp kriminali, u mhux fil-każ odjern li jirrigwarda multa amministrattiva mposta minn Regolatur; (t) huma ċari d-disposizzjonijiet tal-liġi fir-rigward tal-obbliġi tal-persuna suġġetta u l-multi li din tista' teħel, u għalhekk id-disposizzjonijiet tal-liġi, ir-regoli u r-regolamenti kollha sussidjarji, flimkien mal-proċess ta' *compliance review* u d-deċiżjoni tal-Korp ma jiksrux b'xi mod id-drittijiet tas-soċjetà rikorrenti; (u) għal dak li jirrigwarda r-raba' talba tas-soċjetà rikorrenti, l-ebda parti mid-deċiżjoni tiegħu jew ta' kif iddeċieda ma tikser is-subartikolu 39(8) tal-Kostituzzjoni u l-Artikolu 7 tal-Konvenzjoni, u l-kwistjoni jekk huwa applikax sew il-liġi hija waħda fil-mertu li jinstab pendenti quddiem il-Qorti tal-Appell; (v) għalhekk il-proċess tal-eżami ta' konformità u d-deċiżjoni tiegħu fil-konfront tas-soċjetà rikorrenti huma validi fil-liġi; (w) l-artikoli 12A u/jew 13 u/jew 13A u/jew 13B u/jew 13Ċ u/jew 18 u/jew 19 tal-Kap. 373 u/jew ir-Regolament 21, flimkien mad-disposizzjonijiet tar-Regolamenti u tal-*Implementing Procedures* li abbażi tagħhom huwa sab ksur, ma jiksrux id-drittijiet fundamentali tas-soċjetà rikorrenti, u fi kwalunkwe każ huwa mexa skont il-liġi; (x) għalhekk ma jistax jiġi

dikjarat responsabbli għal danni fil-konfront tas-soċjetà rikorrenti; (z) jekk il-Qorti jidhrilha li waħda jew iktar mit-talbiet tas-soċjetà rikorrenti għandhom jintlaqgħu, dikjarazzjoni ta' ksur għandha tkun suffiċjenti; (ż) it-talba tas-soċjetà rikorrenti għal ħlas ta' danni morali ma ssegwix talba għal dikjarazzjoni ta' responsabbiltà għall-istess danni morali u talba għal kwantifikazzjoni ta' danni, u għalhekk it-talba kif impostata ma tistax tintlaqa'; (aa) it-talbiet tas-soċjetà rikorrenti huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u għandhom jiġu miċħuda bl-ispejjeż kontriha; (ab) salv eċċezzjonijiet ulterjuri.

Provi

7. Flimkien mar-rikors promotur, is-soċjetà rikorrenti esebiet: (a) kopja tad-deċiżjoni tal-Korp intimat fejn impona piena ta' €373,670 *ai termini* tal-artikolu 13 tal-Kap. 373 u tar-Regolament 21 tar-Regolamenti[5]; (b) kopja tar-rikors tal-appell tagħha quddiem il-Qorti tal-Appell (Inferjuri) flimkien ma' diversi dokumenti oħra li kienu ġew annessi mal-imsemmi rikors[6]; u (ċ) kopja tal-ittra tal-Korp intimat lis-soċjetà rikorrenti fejn ġew komunikati lilha r-riżultanzi tal-eżami ta' konformità.[7]

8. Permezz tan-nota tagħha ppreżentata waqt l-udjenza tal-14 ta' Mejju, 2021, is-soċjetà rikorrenti esebiet is-segwenti: (a) affidavit ta' Ephrem Pisani li huwa direttur tagħha[8]; (b) kopja ta' dokument maħruġ mill-Korp intimat intestat *'The Business Risk Assessment'*[9]; (ċ) kopja ta' dokument ieħor maħruġ

[5] Dok. A *a fol.* 20.
[6] Dok. B *a fol.* 71.
[7] Dok. C *a fol.* 156.
[8] A *fol.* 206.
[9] Dok. BRAG *a fol.* 208.

mill-imsemmi Korp intimat intestat *'Enforcement Factsheet: common observations across sectors subject to AML/CFT Supervision'*[10]; u (d) kopja ta' mistoqsija parlamentari nru. 17786 tal-11 ta' Diċembru, 2020.[11]

9. Waqt l-udjenza tat-18 ta' Frar, 2022, xehdet **l-Avukat Ingrid Bianco** in rappreżentanza tal-Korp intimat li esebiet: (a) kopja tas-*Sanctions Policy* tal-istess Korp intimat[12]; (b) kopja tal-minuti tal-laqgħa tal-*Compliance Monitoring Committee* tal-1 ta' Settembru, 2020, li ttratta l-każ tas-soċjetà rikorrenti[13]; (ċ) kopja tal-minuti tal-laqgħa tal-imsemmi kumitat tal-15 ta' Settembru, 2020, fejn ittratta l-istess każ[14]; (d) kopja tas-*Sanctions Tool* adoperata fil-każ tas-soċjetà rikorrenti[15]; u (e) kopja tal-*Implementing Procedures* applikabbli fiż-żmien relattiv.[16]

10. Waqt l-udjenza tal-11 ta' Marzu, 2022, xehdet **Elena Tabone**, prodotta mis-soċjetà rikorrenti. Spjegat li hija kienet il-kap tas-sezzjoni tal-infurzar fi ħdan il-Korp intimat, u għal dak li jirrigwarda l-piena li ġiet imposta fuq is-soċjetà rikorrenti, hija kienet membru tal-Kumitat. Ikkonfermat li l-membri l-oħra kienu wkoll impjegati tal-Korp intimat. Għal dak li jirrigwarda l-*potential breaches letter,* qalet li hija ma kinitx involuta, iżda kellha x'taqsam fl-istadju wara li l-persuna suġġetta tibgħat is-sottomissjonijiet tagħha dwar dik il-komunikazzjoni. Spjegat li s-sottomissjonijiet filfatt jaslu fis-sezzjoni tagħha u huma jibdew iħejju l-każ sabiex dan jiġi ppreżentat lill-Kumitat. Ix-xhud spjegat li l-*quantum* tal-

[10] Dok. EF *a fol.* 217.
[11] Dok. PQ *a fol.* 256.
[12] Dok. IB1 *a fol.* 334.
[13] Dok. IB2 *a fol.* 348.
[14] Dok. IB3 *a fol.* 358.
[15] Dok. IB4 *a fol.* 366.
[16] Dok. IB5 *a fol.* 372.

piena jiġi deċiż mill-istess Kumitat wara li tiġi applikata s-*Sanctions Tool,* jiġi kkunsidrat jekk il-piena hijiex xierqa skont l-informazzjoni quddiemhom u anki li hija skont is-*Sanctions Policy.* Minn hawn ix-xhud għaddiet sabiex spjegat kif taħdem is-*Sanctions Tool* li tieħu in konsiderazzjoni diversi fatturi, iżda imbagħad jibqa' l-element uman li jikkunsidra skont iċ-ċirkostanzi tal-każ. Qalet fejn hemm *fine adjustment,* dan ikun sar min-naħa tal-Kumitat wara diskussjoni li tkun ġiet *minuted* bir-raġuni għaliex ġie deċiż li jkun hemm żieda jew tnaqqis. Qalet li l-persuna suġġetta jekk tkun tixtieq tiltaqa' mal-Kumitat, dan tista' tagħmlu fuq talba tagħha, iżda din il-possibilità ma tissemmiex fil-komunikazzjoni li tintbagħat lill-istess persuna suġġetta. Ix-xhud spjegat li l-penali tinħadem wara li jittieħdu wkoll in konsiderazzjoni s-sottomissjonijiet tal-persuna suġġetta, u l-minuti ppreżentati kienu xhieda ta' kemm il-Kumitat jagħti każ dawn is-sottomissjonijiet, u li dan ma jżommx mal-pożizzjoni tal-lat ta' superviżjoni. Ikkonfermat li l-persuna suġġetta ma tkunx preżenti meta tiġi diskussa l-piena fil-Kumitat, u lanqas ikollha aċċess għas-*Sanctions Policy.*

11. Waqt l-istess udjenza, xehdet **Dr. Daniela Mizzi** prodotta mis-soċjetà rikorrenti. Stqarret li llum hija għandha l-kariga ta' *Manager* fis-sezzjoni tal-infurzar fi ħdan il-Korp intimat u fiż-żmien in kwistjoni, hija kienet segretarja tal-Kumitat. B'hekk ikkonfermat il-veraċità tal-minuti li kienu ġew esebiti, u li dawn kitbithom hi.

12. Waqt l-udjenza tas-6 ta' April, 2022, kompliet tixhed **Dr. Daniela Mizzi** fejn esebiet kopja tal-*CMC Report*[17] li jitħejja u jiġi ppreżentat lill-Kumitat qabel il-laqgħa bil-għan li dan jassistih biex jilħaq id-deċiżjoni tiegħu.

---

[17] Dok. DM1 *a fol.* 619.

13. Waqt l-udjenza tas-6 ta' Mejju, 2022, xehdet **Elena Tabone**, riprodotta mis-soċjetà rikorrenti. Spjegat li l-Kumitat jiltaqa' darba fil-ġimgħa b'mod regolari. Qalet li l-aktar li jiġu diskussi huma l-*findings* ta' xi każ, flimkien mas-sottomissjonijiet tal-persuna suġġetta, u tittieħed deċiżjoni dwarhom. Qabel ma tittieħed id-deċiżjoni, il-Kumitat jiltaqa' wkoll mal-persuna suġġetta jekk ikun il-każ. Qalet li l-Kumitat ikun kompost minn tliet persuni meta jiltaqa' mal-persuna suġġetta, jiġifieri iċ-*chairman,* xi ħadd mis-sezzjoni tal-*enforcement* u xi ħadd mis-sezzjoni legali. Dawn it-tliet membri iktar tard jagħmlu parti mill-Kumitat li jieħu d-deċiżjoni finali. Aktar tard ikkorreġiet ruħha u qalet li ma jkunx il-Kumitat li jiltaqa' mal-persuna suġġetta iżda rappreżentanti tal-Korp intimat.

14. Waqt l-udjenza tal-1 ta' Ġunju, 2022, xehed **Alfred Zammit**, Deputat Direttur tal-Korp intimat, prodott mis-soċjetà rikorrenti. Ix-xhud beda billi ppreżenta kopja tas-*Sanctions Tool* korretta[18] stante li dik diġà esebita kienet tirrigwarda każ ieħor. Ippreżenta wkoll dokument ieħor li qal jissejjaħ *CMC Process Flow*[19]*,* u spjega li d-dokument juri l-proċess sħiħ minn meta jibda l-eżami ta' superviżjoni sa, jekk ikun hemm, il-pubblikazzjoni ta' xi miżura li jkun ħa l-Korp appellat. Spjega li wara l-imsemmi eżami, tinħareġ il-*potential breaches letter* u l-persuna suġġetta tiġi mistiedna sabiex tippreżenta s-sottomissjonijiet tagħha. Ikkonferma li s-soċjetà rikorrenti ma kinitx ġiet infurmatha permezz tal-imsemmija ittra li hija setgħet tagħmel talba għal laqgħa, iżda ma kienx jaf jekk kienx hemm xi kommunikazzjonijiet oħra. Qal li l-persuna suġġetta ma tkunx preżenti waqt il-laqgħa fejn jiġi diskuss il-każ u jiġi deċiż il-*quantum* tal-penali. Qal li l-Kumitat jinħatar wara li jsiru s-

[18] Dok. AZ1 *a fol.* 646.
[19] Dok. AZ2 *a fol.* 655.

sottomissjonijiet tal-persuna suġġetta u jkun kostitwit kważi dejjem mill-istess membri. Dawn jinħatru minn fost l-impjegati tal-Korp intimat stess, u s-sezzjoni tal-infurzar kellha r-responsabbiltà sabiex tamministra l-proċess sabiex jiġi kostitwit il-Kumitat. Spjega li meta persuna suġġetta titlob għal laqgħa mal-Kumitat, il-membri tiegħu jkunu l-istess membri li iktar tard jiddeċiedu l-każ. Il-persuna suġġetta dejjem tintalab sabiex tagħmel bil-miktub dak kollu li tkun tixtieq tgħid, għaliex fl-aħħar mill-aħħar il-Kumitat joqgħod fuq dak li jkun hemm bil-miktub.

15. Waqt l-udjenza tat-23 ta' Settembru, 2022, is-soċjetà rikorrenti ppreżentat kopja tat-traskrizzjoni tax-xhieda li ta Alfred Zammit fi proċeduri kostituzzjonali oħra fl-ismijiet **Credence Corporate and Advisory Services Limted et *vs.* Korp għall-Analiżi ta' Informazzjoni Finanzjarja et**.[20] Il-Korp intimat min-naħa tiegħu ppreżenta kopja tad-dokument intestat *'Compliance Monitoring Committee Governing Principles and Framework'*.[21] Xehdet ukoll **Elena Tabone** in kontro-eżami mill-Korp intimat. B'riferiment għal Dok. AZ2, spjegat li dan juri l-proċess kollu minn meta jsir l-eżami ta' superviżjoni min-naħa tas-sezzjoni ta' superviżjoni, sakemm jinħareġ ir-rapport. Spjegat li s-superviżjoni tista' isseħħ fuq il-post jew mod ieħor, skont iċ-ċirkostanzi, u jinżammu laqgħat mal-persuna suġġetta, li tista' titlob għal laqgħat oħra. Qalet li f'dak l-istadju ma tkunx involuta s-sezzjoni tal-infurzar, u l-Kumitat lanqas ikun għadu ifforma ruħu. Kompliet tgħid li sussegwentement tinħareġ il-*potential breaches letter* lill-persuna suġġetta. Irrilevat li minn Jannar ta' dik is-sena, l-imsemmija persuna suġġetta qegħda tiġi wkoll infurmatha li tista' titlob laqgħa

[20] A *fol.* 658.
[21] Dok. A *a fol.* 679.

mal-Kumitat wara li tippreżenta s-sottomissjonijiet tagħha bil-miktub, iżda jekk titlob laqgħa qabel ma tagħmel is-sottomissjonijiet tagħha, il-laqgħa tkun essenzjalment mas-sezzjoni tal-infurzar. Ix-xhud irrilevat ukoll li jista' ikun il-każ li wħud mill-persuni preżenti waqt il-laqgħa eventwalment jagħmlu parti mill-Kumitat, li jiltaqa' biss mal-persuna suġġetta fl-istadju fejn din tkun għamlet is-sottomissjonijiet tagħha bil-miktub, għaliex f'dak il-mument is-sezzjoni tal-infurzar ikollha l-informazzjoni kollha f'idha sabiex tippreżentaha lill-Kumitat li jagħmel parti ntegrali mill-Korp intimat. Spjegat li f'dak l-istadju l-Kumitat jevalwa b'mod indipendenti kemm dak li sabet is-sezzjoni ta' superviżjoni, iżda anki dak li tkun qegħda tirrileva l-persuna suġġetta, u l-Kumitat jgħaddi sabiex jikkonferma *o meno* dak li ġie kkonstatat mis-sezzjoni ta' superviżjoni. Il-persuna suġġetta mbagħad tiġi nfurmata formalment bid-deċiżjoni tal-Kumitat, fejn jiġu spjegati r-raġunijiet għaliex qabel jew ma qabilx mal-konstatazzjonijiet tas-sezzjoni tal-infurzar. Ix-xhud qalet li imbagħad tinħareġ is-*sanction letter* li hija d-deċiżjoni finali tal-Kumitat. F'dak l-istadju tgħid li jista' jagħti l-każ li l-persuna suġġetta titlob għal laqgħa għalkemm id-deċiżjoni tkun waħda finali, u dan fejn per eżempju tkun tixtieq tiddiskuti x'azzjoni rimedjali għandha tieħu. Ix-xhud spjegat li minn hemm id-deċiżjoni tgħaddi għall-pubblikazzjoni sakemm il-liġi tippermetti dan, u l-proċess ta' infurzar jieqaf hemm, filwaqt li jibda l-proċess ta' *follow up* mis-sezzjoni ta' infurzar. Stqarret li s-sezzjoni tal-infurzar ma tiddettax lill-Kumitat, u li dan huwa imparzjali u jimxi skont id-dettami tal-liġi. Ix-xhud ikkonfermat li s-sanzjonijiet tipprovdi għalihom il-liġi, li hija ċara dwar kif u f'liema ċirkostanzi għandhom jiġu mposti. Dwar il-*potential breaches letter,* ix-xhud spjegat li minn hawn wieħed jista' jara kemm hija serja s-sitwazzjoni skont in-numru ta' *findings* jew konstatazzjonijiet, u tispjega kif f'istituzzjonijiet

bħas-soċjetà rikorrenti jkun hemm *money laundering reporting officer* u f'kumpanniji ikbar ikun hemm ukoll *compliance officer,* fejn it-tnejn li huma jkollhom għarfien estensiv tal-obbligi fil-liġi u tas-serjetà tagħhom. Ikkonfermat li l-membri tal-Kumitat ma jkunux l-uffiċjali tal-infurzar jew tas-superviżjoni. Irrilevat li fil-każ odjern, ma kienx hemm laqgħa bejn il-partijiet qabel ma ħarġet is-*sanction letter* iżda s-soċjetà rikorrenti kienet talbet għal laqgħa wara li ġiet ikkomunikata lilha d-deċiżjoni tal-Kumitat, u dik il-laqgħa saret, imma mhux mal-Kumitat għaliex id-deċiżjoni kienet ittieħdet f'dak il-mument. In kontro-eżami tas-soċjetà rikorrenti, ix-xhud irrilevat li s-sezzjoni tal-infurzar ma jimxiex mill-ewwel fuq ir-rapport tas-sezzjoni superviżorja, iżda qabel xejn jikkunsidra l-kontenut tiegħu, u anki s-sottomissjonijiet tal-persuna suġġetta. Ikkonfermat li fil-każ odjern, l-uffiċjal tal-infurzar kien Jeremy Zarb, u dak iż-żmien is-sezzjoni tal-infurzar kienet tagħmel parti mis-sezzjoni tas-superviżjoni. Spjegat li jekk Jeremy Zarb kien l-uffiċjal tal-infurzar, huwa ma kienx ser ikun l-uffiċjal tas-superviżjoni wkoll. Spjegat ukoll li meta jiltaqa' il-Kumitat, ikunu preżenti wkoll min-naħa tas- sezzjoni tal-infurzar, tant hu hekk hija kienet taħdem fis-sezzjoni tal-infurzar, iżda kienet ukoll membru tal-Kumitat. Imma l-uffiċjal tas-superviżjoni ma jkunx hemm meta l-Kumitat jieħu deċiżjoni. Ikkonfermat li kull membru tal-Kumitat jaħdem mal-Korp intimat f'rwol ieħor, u spjegat kif hu kkostitwit l-istess Kumitat.

<u>Konsiderazzjonijiet legali</u>

16. Il-Korp intimat permezz tat-tieni eċċezzjoni tiegħu jirrileva li huwa mhuwiex il-leġittimu kuntradittur. Jissottometti li l-kwistjoni jekk il-liġi hijiex leżiva ta' drittijiet fundamentali o meno, jista' jwieġeb għaliha biss l-intimat

Avukat tal-Istat. Filwaqt li l-Qorti tikkunsidra li l-Korp intimat hawnhekk għandu raġun, ma tistax tiskarta l-fatt li s-soċjetà rikorrenti f'dawn il-proċeduri qegħda wkoll tattakka l-mod kif l-istess Korp intimat mexxa l-investigazzjoni u l-proċess investigattiv, kif ukoll kif dan iddeċieda dwar l-allegat sejbien ta' ksur tal-liġi fil-konfront tagħha, u tallega li dawn ġew eżegwiti bi ksur tas-subartikolu 6(3) tal-Konvenzjoni u tal-para. (a) tas-subartikolu 39(6) tal-Kostituzzjoni. Is-soċjetà rikorrenti qegħda titlob lil din il-Qorti sabiex tiddikjara nulli l-imsemmija proċeduri u deċiżjoni tal-Korp intimat. Għalhekk il-Qorti tikkunsidra li l-Korp intimat għandu kull interess li jipparteċipa fil-proċeduri odjerni, għaliex l-eżitu tagħhom ċertament jista' jolqtuh direttament. Tqis li bħala parti minn dawn il-proċeduri, huwa jkun jista' jiddefendi l-operat u d-deċiżjoni tiegħu.

17. Sorvolati dawn il-kwistjonijiet preliminari, il-Qorti issa ser tgħaddi sabiex tikkunsidra l-mertu tal-ilment li qiegħed jitressaq quddiemha mis-soċjetà rikorrenti. Tagħraf li permezz tal-ewwel talba tagħha, hija qegħda tippretendi li din il-Qorti tiddikjara li l-artikoli 12A u/jew 13 u/jew 13A u/jew 13B, 13Ċ u/jew 18 u/jew 19 tal-Kap. 373, flimkien mar-regolament 21 tar-Regolamenti jiksru d-drittijiet fundamentali tagħha hekk kif protetti mis-subartikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni u/jew is-subartikolu 6(1) tal-Konvenzjoni.

18. Is-subartikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni jgħid illi:

> "39. (1) Kull meta xi ħadd ikun akkużat b'reat kriminali huwa għandu, kemm-il darba l-akkuża ma tiġix irtirata, jiġi mogħti smigħ xieraq għeluq żmien raġonevoli minn qorti indipendenti u imparzjali mwaqqfa b'liġi."

19. Is-subartikolu 6(1) tal-Konvenzjoni kif traspost fil-liġi Maltija permezz tal-Kap. 319 jipprovdi kif ġej:

> "(1) Fid-deċiżjoni tad-drittijiet ċivili u tal-obbligi tiegħu jew ta' xi akkuża kriminali kontra tiegħu, kulħadd huwa ntitolat għal smigħ imparzjali u pubbliku fi żmien raġonevoli minn tribunal indipendenti u imparzjali mwaqqaf b'liġi. Is-sentenza għandha tingħata pubblikament iżda l-istampa u l-pubbliku jista' jiġi eskluż mill-proċeduri kollha jew minn parti minnhom fl-interess tal-morali, tal-ordni pubbliku jew tas-sigurtà nazzjonali f'soċjetà demokratika, meta l-interessi tal-minuri jew il-protezzjoni tal-ħajja privata tal-partijiet hekk teħtieġ, jew safejn ikun rigorożament meħtieġ fil-fehma tal-qorti f'ċirkostanzi speċjali meta l-pubbliċità tista' tippreġudika l-interessi tal-ġustizzja."

20. Sabiex dawn id-disposizzjonijiet appena ċitati jistgħu jitqiesu li huma applikabbli fil-konfront tas-soċjetà rikorrenti, għandu jirriżulta proċess fejn hija ġiet akkużata u nstabet ħatja ta' reat kriminali. Permezz tat-tieni eċċezzjoni tiegħu, l-intimat Avukat tal-Istat jikkontendi li l-ilmenti kollha tas-soċjetà rikorrenti ma jistgħux jitqiesu fil-parametri tas-subartikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni, filwaqt li ma jsemmi xejn dwar l-applikabbilità tas-subartikolu 6(1) tal-Konvenzjoni, u dan jgħid għaliex l-artikoli kollha tal-liġi u r-regolament tal-liġi sussidjarja li qegħdin jiġu attakkati mis-soċjetà rikorrenti, ma jagħtux lok għal determinazzjoni ta' reat jew ta' akkuża kriminali.

21. Il-Qorti hawnhekk mill-ewwel tirrileva li t-terminoloġija adoperata mis-subartikolu 6(1) tal-Konvenzjoni suċitat, issib interpretazzjoni wiesgħa mill-Qorti Ewropea, fejn din tikkunsidra li t-tifsira għandha tkun waħda awtonoma u oġġettiva minn dik li tirriżulta fil-liġi domestika. B'hekk l-Istati Membri ma jistgħux b'mod arbitrarju iwarrbu l-protezzjoni tal-garanziji li joffri dan is-subartikolu liċ-ċittadin permezz ta' terminoloġija li ma tirriflettix ġustament l-import tal-liġi.[22] Għalhekk il-ħames u s-sitt eċċezzjonijiet tal-intimat Avukat tal-

[22] Ara l-każ ta' **Neumeister** deċiż fis-27 ta' Ġunju, 1968, u ta' **Engel** deċiż fit-8 ta' Ġunju, 1976. Ara wkoll il-każ ta' **Demicoli** deċiż fis-27 ta' Awwissu, 1991.

Istat ma jistgħux jirnexxu f'dan ir-rigward, u lanqas ma jista' jiġi aċċettat l-argument tal-Korp intimat miġjub permezz tas-seba' eċċezzjoni tiegħu, li skont il-liġi tal-Unjoni Ewropea s-sanzjonijiet in kwistjoni huma amministrattivi u mhux penali. L-istess il-Qorti Kostituzzjonali tagħna, wara d-dħul fis-seħħ tal-Att XIV tal-1987[23], bdiet tagħti interpretazzjoni wiesgħa tat-terminoloġija użata fis-subartikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni, sabiex b'hekk is-seba' eċċezzjoni tal-intimat Avukat tal-Istat ma tiswiex għaliex din għandha tiġi mistħarrġa fid-dawl tal-insenjament tal-Qorti Kostituzzjonali.

22. Fil-każ ta' **Engel**[24] il-Qorti Ewropea identifikat tliet kriterji li għandhom jiġu eżaminati sabiex jiġi stabbilit jekk tassew l-akkuża hijiex waħda ta' natura kriminali jew le. Dawn il-kriterji baqgħu jiġu applikati minn dik il-Qorti u anki sussegwentement ġew addottati mill-Qorti Kostituzzjonali tagħna. Dawn huma s-segwenti: (a) il-klassifikazzjoni tal-akkuża skont il-liġi domestika; (b) in-natura tar-reat; u (ċ) in-natura u s-severità tal-piena li tista' tiġi mposta.

23. Applikat l-ewwel kriterju stabbilit mill-Qorti Ewropea għall-fatti tal-każ odjern, il-Qorti tagħraf li d-disposizzjonijiet tal-liġi li fir-rigward tagħhom is-soċjetà rikorrenti qegħda tressaq l-ilment tagħha, ma jistgħux jitqiesu li jaqgħu fil-kamp tal-liġi kriminali, għaliex mill-qari tagħhom huwa ċar li dawn huma ntiżi sabiex jirregolaw l-attività tal-persuna suġġetta mil-lat amministrattiv. Hekk ukoll hija tal-fehma l-Qorti għal dak li jirrigwarda t-tieni kriterju, li jikkonċerna n-natura tal-allegati offiżi, li għalhekk tqis li jikkostitwixxu ksur ta' obbligi ta' natura amminstrattiva. Iżda huwa proprju meta jiġi applikat it-tielet kriterju

[23] Ara **Anthony Coreschi *vs.* Kummissarju tal-Pulizija et** deċiża mill-Qorti Kostituzzjonali fil-21 ta' Lulju, 1989.
[24] *Ibid.*

għall-każ odjern, li l-ilment tas-soċjetà rikorrenti isib sostenn. Skont l-insenjament tal-Qorti Ewropea, jekk multa hija ntiża bħala deterrent u sabiex timponi kastig fuq il-ħati, din għandha tiġi kkunsidrata bħala piena kriminali u b'hekk il-proċeduri fejn dik il-piena kriminali tiġi mposta huma soġġetti għall-garanziji li joffri l-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni.[25]

24. Hawnhekk ikun opportun li din il-Qorti tagħmel riferiment għal dak li qalet il-Qorti Kostituzzjonali fis-sentenza fl-ismijiet **Federation of Estate Agents *vs.* Direttur Ġenerali (Kompetizzjoni) et**[26]

> *"Applikati dawn il-prinċipji għall-offiża taħt Kap. 379, din il-qorti tagħraf illi l-waqt li l-liġi Maltija (Kap. 379) tikklassifika din l-offiża bħala waħda ta' natura amministrattiva, in-natura tar-reat u n-natura u severità tal-piena tagħti bixra totalment diversa lill-offiża, b'mod li ma tistax ma titqiesx bħala waħda ta' natura kriminali. In fatti dan joħroġ ċar meta wieħed jeżamina l-aspettattivi tal-piena mogħtija għall-offiżi taħt il-Kap. 379 fid-dawl ta' paragrafu 47 tal-każ* ***Bendenoun v. France****:*
>
> *i) illi l-Kap. 379 japplika liċ-ċittadini kollha u mhux lil xi grupp speċifiku;*
> *ii) il-multa m'hijiex intiża għal kumpens pekunarju għal dannu soffert, iżda kienet essenzjalment piena li tikkostitwixxi deterrent;*
> *iii) il-multa kienet imposta b'regola ġenerali bi skop punittiv u li jservi ta' deterrent;*
> *iv) illi l-multa kienet waħda ta' entità konsiderevoli.*
> *Meħuda in konsiderazzjoni dawn l-aspettattivi, din il-qorti ma tistax ma takkoljix l-insenjament tal-ECHR meta kkonkludiet fil-każ ta'* ***Bendenoun v. France:***
>
> *"Having weighed the various aspects of the case, the Court notes the predominance of those which have a criminal connotation. None of them is decisive on its own, but taken together and cumulatively they made the 'charge' in issue a 'criminal' one within the meaning of article 6 § 1 ...".*

[25] Ara l-każ ta' **Ozturk** deċiż fil-21 ta' Frar, 1984, u l-każ ta' **Lutz** deċiż fil-25 ta' Awwissu, 1987.
[26] Deċiża fit-3 ta' Mejju, 2016.

25. Fis-sentenza tagħha tat-8 ta' Ottubru, 2018, fl-ismijiet **Rosette Thake noe et *vs.* Kummissjoni Elettorali et**[27], fejn il-Kummissjoni Elettorali bħal fil-każ tal-Kumitat, imponiet multa amministrattiva fi proċeduri li r-rikorrenti allegaw kienu jiksru d-dritt tagħhom għal smigħ xieraq, il-Qorti Kostituzzjonali rritjeniet:

"62. Fit-tieni lok, din il-Qorti taqbel mal-konsiderazzjonijiet u konklużjoni raġġjunta mill-ewwel Qorti li l-massimu tal-multa amministrattiva li tista' timponi l-Kummissjoni huwa wieħed inġenti u huwa intiż sabiex iservi ta' piena għal min jikser l-obbligi tiegħu taħt l-Att u huwa wkoll ta' deterrent billi għandu l-għan li jipprevjeni aġir vjolattiv tal-Att. Għalhekk il-multa fil-livell massimu tagħha kontemplata fil-liġi ma tistax titqies bħala riżarċiment tad-danni jew bħala multa purament amminstrativa. Fir-rigward din il-Qorti tagħmel referenza għall-każistika, lokali u ewropea, ċitata in extenso mill-ewwel Qorti, u tosserva li fid-determinazzjoni tal-punt jekk multa amministrattiva għandhiex in-natura ta' piena, ma jiddependix min-nomenklatura li tingħata fil-liġi domestika, iżda tiddependi wkoll minn natura u mis-severità tal-multa.

*63. Kif osservat din il-Qorti fil-każ **Angelo Zahra vs Prim Ministru**, ċitata fis-sentenza appellata, "hemm każijiet fejn il-multa amministrattiva tant tkun severa li tikkwalifika bħala penali għax tenut kont tas-severità tagħha titqies derivanti minn akkuża kriminali għall-finijiet tal-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni u tal-Artikolu 39 tal-Kostituzjoni". Ukoll kif osservat mill-Qorti Ewropea fil-każ **Ezeh and Connors v. the United Kingdom** ċitata b'approvazzjoni minn din il-Qorti fil-każ **Federation of Estate Agents**:*

"the very nature of the offence is a factor of greater import…..However, supervision by the Court …. Would generally prove to be illusory if it did not also take into consideration the degree of severity of the penalty that the person concerned risks incurring..".

64. Fil-każ odjern il-multa m'hijex intiża li tirrappreżenta kumpens pekunjarju għal dannu soffert, iżda hija essenzjalment piena li tikkostitwixxi deterrent, imposta bi skop punittiv u li isservi ta' deterrent. Għaldaqstant ladarba l-multa amministrattiva għandha n-natura penali titqies li tirriżulta minn akkuża kriminali, b'mod li allura jiskatta d-dritt kontemplat fl-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni li "Kull meta xi ħadd ikun akkużat b'reat kriminali huwa għandu ….. jiġi mogħti smigħ xieraq għeluq żmien raġjonevoli minn qorti indipendenti u imparzjali imwaqqfa b'liġi". *Il-kliem tal-liġi huwa ċar li każ ta' akkuża ta' reat kriminali għandu jinstema' minn "qorti" biss u minn*

[27] Rik. Kos. nru. 25/2017.

ebda organu ieħor u dan mill-bidu nett tal-proċeduri. Dan joħroġ aktar ċar mid-diċitura tas-subinċiż [2] tal-istess artikolu fejn il-liġi ssemmi mhux biss "qorti" iżda kuntrarju għas-subinċiż [1] isemmi wkoll "awtorità oħra ġudikanti." *Dan ikompli jsaħħaħ it-teżi tal-attur li fil-każ odjern fejn il-multa għandha titqies bħala penali derivanti allura minn akkuża b'reat kriminali, il-liġi bażika tal-pajjiż tesiġi li sa mill-bidu nett is-smigħ tal-każ jibda milli jsir quddiem "qorti" u l-Kummissjoni mhijiex "qorti" fis-sens klassiku tal-kelma.*

...

67. Rigward id-dirtt mogħti mill-Att li fiż-żmien tletin ġurnata d-deċiżjoni tal-Kummissjoni tista' tiġi kontestata quddiem il-qrati ordinarji ċivili u eventwalment quddiem il-Qorti tal-Appell, din il-Qorti tosserva li, kuntrarjament għal dak li kkonkludiet l-ewwel Qorti, dan ma jinnewtralizzax u ma jissanax l-anti-kostituzzjonalità tal-proċeduri quddiem il-Kummissjoni, stante li d-dritt kontemplat fis-subinċiż 1 tal-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni jiskatta minn meta persuna tiġi akkużata b'reat kriminali quddiem il-Kummissjoni u għandu tipperdura sakemm jiġu finalizzati l-proċeduri kontra tagħha, u mhux minn meta l-Kummissjoni tkun ġia waslet għad-deċiżjoni tagħha!".

26. Minn dak li stqarret il-Qorti Kostituzzjonali fis-sentenza tagħha appena ċitata, joħroġ ċar li ġaladarba multa hija ntiża sabiex isservi ta' piena imma anki ta' deterrent fil-konfront tal-persuna li allegatament tkun kisret l-obbligi tagħha, din ma tistax tiġi kkunsidrata iktar bħala multa amministrattiva, u jistgħu jiġu invokati d-drittijiet imfissra fis-subartikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni u fis-subartikolu 6(1) tal-Konvenzjoni Ewropea.

27. Fil-każ odjern, jirriżulta mid-disposizzjonijiet tal-para. (b) tas-subartikolu 13(1) tal-Kap. 373, fejn il-pieni amministrattivi jistgħu saħansitra jkunu fil-massimu ta' ħames miljun Euro, li l-ħsieb tal-leġislatur kien sabiex jipprovdi għal mekkaniżmu fil-liġi li jservi kemm ta' deterrent fuq il-persuni suġġetti li għalihom tapplika dik il-liġi, imma anki ta' piena f'każ li l-persuna suġġetta tinstab mhijiex konformi mal-obbligi tagħha kif imfissra taħt dik il-liġi jew taħt xi regolamenti li jkunu ġew magħmula mill-Ministru responsabbli. L-intimat

Avukat tal-Istat fir-risposta tiegħu jammetti li d-deċiżjoni tal-Korp intimat jista' jkollha "effetti serji" fuq is-soċjetà rikorrenti. Tassew tgħid il-Qorti, dan jista' jagħti lok għall-possibilità ta' impożizzjoni ta' piena amministrattiva eżaġerata u forsi anki nġusta f'każ ta' ksur mhux daqstant sinifikanti, u huwa proprju sabiex kull aġir arbitrarju min-naħa tal-Korp intimat jitrażżan, li ċ-ċittadin għandu jkollu l-protezzjoni tad-disposizzjonijiet tas-subartikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni u tas-subartikolu 6(1) tal-Konvenzjoni Ewropea.

28. Tikkunsidra li l-Qorti Kostituzzjonali fis-sentenza tagħha suċitata qieset ukoll jekk id-dritt ta' appell mogħti mil-liġi quddiem il-qrati ordinarji, u sussegwentement quddiem il-qorti tal-appell, kellux is-saħħa li jissana l-anti-kostituzzjonalità tal-proċeduri quddiem il-Kummissjoni.[28] Iżda fil-fehma tagħha dan ma setax ikun għaliex id-dritt garantit permezz tas-subartikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni kien jiskatta hekk kif persuna tiġi akkużata b'reat kriminali quddiem il-Kummissjoni sakemm jiġu finalizzati l-proċeduri ntavolati quddiemu, u mhux wara li din tkun iddeċidiet l-każ quddiemha. Applikat dan l-insenjament, il-Qorti tikkunsidra li fil-kuntest speċifiku tal-każ odjern, is-soċjetà rikorrenti kellha tiġi assigurata d-drittijiet fundamentali tagħha għal smigħ xieraq *ai termini* tas-subartikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni u tas-subartikolu 6(1) tal-Konvenzjoni Ewropea, saħansitra fl-istadju tal-proċeduri quddiem il-Kumitat, li waqt dawn il-proċeduri rriżulta li huwa kompost mid-Direttur u mid-Deputat Direttur, u mill-impjegati tal-Korp intimat stess li jkun wettaq eżami ta' konformità u anki eżerċizzju ta' infurzar fil-konfront tal-persuna suġġetta. Hawnhekk ma jistax jonqos li l-Qorti tirrileva li l-Korp intimat stess kif jirriżulta

[28] Ara Van Dijk & Van Hoof, *Theory and Practice of the European Convention on Human Rights (*1990) p. 308, u il-każ ta' **Lutz** deċiż fil-25 ta' Awwissu, 1987.

mid-disposizzjonijiet tal-Kap. 373 m'għandu l-ebda awtonomija, għaliex kif sewwa tirrileva s-soċjetà rikorrenti, il-membri tal-Bord tiegħu huma magħżulin mill-Ministru tal-Finanzi għal perjodu qasir ta' tliet snin u mħallsa skont dak li jistabbilixxi l-istess Ministru. Jirriżulta wkoll lil din il-Qorti li s-soċjetà rikorrenti ġiet mitluba tippreżenta dik id-dokumentazzjoni ndikata lilha mill-Korp intimat fejn tgħarraf li fin-nuqqas hija kienet ser tkun suġġetta għas-sanzjonijiet relattivi skont ir-regolament 15 tal-L.S. 373.01. Dan matul proċess li l-istess Korp intimat jiddeskrivi bħala eżami ta' superviżjoni, iżda li attwalment jixbah iktar eżerċizzju ta' investigazzjoni fl-operat tas-soċjetà rikorrenti min-naħa tas-sezzjonijiet ta' supervizjoni u ta' infurzar tal-Korp appellat. Il-fehma ta' din il-Qorti tistrieħ sew fuq il-mod kif inhi imfassla l-*potential breaches letter*[29]*,* fejn is-soċjetà rikorrenti fost affarijiet oħra ġiet mgħarrfa li l-eżami in kwistjoni seħħ bl-assistenza ta' esperti esteri maħtura *ai termini* tal-Kap. 373, fatt li ċertament kellu jiġi kkomunikat lilha sa mill-bidunett tal-investigazzjoni fin-*notification letter* sabiex tħejji ruħha aħjar fil-konfront ta' dak li kien ser jiġi mitlub minnha waqt l-istess investigazzjoni, jekk tassew kellha tiġi assigurata l-parità tal-armi. Il-Qorti tirrileva li saħansitra l-aħħar linja tal-*potential breaches letter,* fejn jingħad li *"[t]he FIAU would like to make it clear that the contents of this letter are without prejudice to any other regulatory action that may be taken against Insignia Cards Limited for breach of the PMLFTR and the Implementing Procedures",* hija indikattiva tan-natura tal-proċess eżegwit, jiġifieri tabilħaqq dik ta' investigazzjoni iktar milli ta' superviżjoni. Huwa evidenti wkoll minn dik l-ittra, li f'dak l-istadju l-każ tas-soċjetà rikorrenti kien ser jitressaq quddiem il-Kumitat sabiex dan jiddelibera u jiddeċiedi dwar ir-riżultat tal-eżami tal-konformità u

[29] Ara *potential breaches letter* tat-3 ta' April, 2020, a *fol.* 156.

dwar l-impożizzjoni ta' sanzjonijiet amministrattivi jekk ikun il-każ.[30] Għaldaqstant anki f'dak l-istadju, is-soċjetà rikorrenti setgħet tinvoka d-drittijiet fundamentali tagħha għal smigħ xieraq kif deċiż mill-Qorti Ewropea fil-każ ta' **Foti** deċiż fl-10 ta'Diċembru, 1982, fejn ingħad li:

> *"[w]hilst 'charge', for the purposes of Article 6 para. 1, may in general be defined as 'the official notification given to an individual by the competent authority of an allegation that he has committed a criminal offence', it may in some instances take the form of other measures which carry the implication of such an allegation and which likewise substantially affect the situation of the suspect".*

28. Barra minhekk, il-Qorti hawnhekk ma tistax ma tieħux in konsiderazzjoni l-fatt kif jirriżulta mill-imsemmija *potential breaches letter,* li għal xi raġuni l-Korp intimat għażel li jagħmel l-eżami ta' konformità wara li f'Lulju 2017 huwa kien eżegwixxa eżami ieħor, fatt li jindika li l-Korp intimat ma kienx sodisfatt għal kollox bl-ewwel eżami, u xtaq li jagħmel eżami iktar approfondit tal-operat tas-soċjetà rikorrenti. Meħud ukoll in konsiderazzjoni dan il-fatt, il-Qorti tgħid li dik id-dokumentazzjoni mitluba waqt it-tieni eżami ta' konformità setgħet saħansitra twassal ukoll għall-inkriminazzjoni tas-soċjetà rikorrenti, kif filfatt ġara meta sabet ruħha rinfaċċata b'piena amministrattiva ta' €373,670 li kellha titħallas f'għoxrin jum mid-data tad-deċiżjoni tal-Korp intimat.

29. Hawnhekk il-Qorti tikkunsidra li l-argument tal-Korp intimat, miġjub permezz tal-erbatax-il eċċezzjoni tiegħu, li s-soċjetà rikorrenti kellha kull opportunità li tressaq il-provi tagħha quddiemu qabel ma dan wasal għad-

[30] *"The Company's representations and/or clarifications will be taken in consideration by the FIAU's Compliance Monitoring Committee in determing whether the findings of this compliance review constitute breaches of the provisions of the PMLFTR and/or the FIAU's Implementing Procedures and in deliberating on any administrative sanctions that may be imposed",* paġna 22 a *fol.* 177.

deċiżjoni tiegħu fil-konfront tagħha, ma jista' jwassal imkien għaliex il-Kumitat ma jista' qatt jitqies bħala wieħed indipendenti u impjarzjali f'dawn iċ-ċirkostanzi, wisq inqas ma huwa tribunal imwaqqaf bil-liġi għaliex huwa l-Korp intimat stess li jagħżel li jikkostitwih, u saħansitra jirregola l-proċeduri tiegħu b'mod arbitrarju għall-aħħar, u li ma jħallix dubju li m'hemm l-ebda parità tal-armi f'dak li huma termini għall-preżentata ta' sottomissjonijiet mill-partijiet rispettivi.

30. Il-Qorti tikkunsidra wkoll il-limitazzjonijiet fuq id-drittijiet tal-persuna suġġetta fl-istadju tal-appell kif dawn joħorġu mil-liġi u mfissra taħt l-artikoli 207 u 208 tal-Kap. 12, fosthom fuq id-dritt li tippreżenta provi tagħha, u tas-subartikolu 13A(5) tal-Kap. 373 li jirrestrinġi t-terminu ta' smigħ tal-proċeduri tal-appell għal sitt xhur fejn dan il-perijodu jista' jiġi estiż biss bil-kunsens taż-żewġ partijiet jew taħt kundizzjonijiet straordinarji. Kif sewwa tirrileva s-soċjetà rikorrenti, f'dawk il-proċeduri l-oneru tal-prova jitpoġġa bil-liġi għal kollox fuqha, għaliex hija tersaq quddiem il-Qorti tal-Appell sabiex tiskolpa ruħha min-nuqqasijiet allegatament ikkonstatati mill-Korp intimat. Il-Qorti ma tistax ma tirrilevax punt ieħor li fil-fehma tagħha jkompli jġib fix-xejn id-dritt tal-persuna suġġetta għal smigħ xieraq. Tikkunsidra li l-persuna suġġetta hija saħansitra mċaħħda għal kollox mid-dritt tal-eżami doppju tal-kwistjoni, għaliex jekk hija tingħata d-dritt li tressaq il-provi fl-istadju tal-appell quddiem il-Qorti tal-Appell (Inferjuri) sabiex tirribatti l-allegazzjonijiet magħmula mill-Korp intimat f'kuntest ta' liġi, regolamenti u regoli vagi għall-aħħar fejn dawn ifissru l-obbligi tal-persuna suġġetta, dan id-dritt li tassew kif hija tgħid, huwa fid-diskrezzjoni tal-ġudikant, li huwa marbut b'termini strettissimi meħud in konsiderazzjoni l-kumplessità ta' każijiet bħal tagħha, m'hemm l-ebda possibilità skont il-liġi

sabiex hija tkun tista' tressaq appell proprju mid-deċiżjoni ta' dik il-qorti, li hija waħda finali ġaladarba hija qorti tal-appell. B'hekk fil-fehma kunsidrata ta' din il-Qorti, ifalli l-argument miġjub mill-intimat Avukat tal-Istat permezz tal-għaxar eċċezzjoni tiegħu, li skont l-artikolu 13A tal-Kap. 373, id-deċiżjoni tal-Korp intimat tista' tiġi kkontestata quddiem il-Qorti tal-Appell (Inferjuri) kemm fuq punti ta' liġi u anki fil-mertu.

31. Fl-aħħarnett il-Qorti tqis li tassew il-Kap. 373, flimkien mar-regoli u r-regolamenti sussidjarji, ġew fis-seħħ bil-għan li l-Istat jonora l-obbligi tiegħu Komunitarji u internazzjonali. Madankollu wieħed ftit jista' jifhem kif il-Korp intimat donnu qed jippretendi li għalhekk id-disposizzjonijiet tal-imsemmija liġi, regoli u regolamenti, stante li jittrasponu l-imsemmija obbligi fil-liġi tagħna, għandhom jitqiesu li huma konformi mad-drittijiet fundamentali tal-bniedem. Dan il-Qorti tgħidu għaliex ġeneralment l-obbligi Komunitarji u dawk internazzjonali mposti fuq l-Istati Membri huma pjuttost wesgħin, fejn l-implimentazzjoni tagħhom fil-liġi domestika titħalla fid-diskrezzjoni tal-istess Stati Membri jew firmatarji, inkluż l-infurzar u l-konsegwenzi ta' ksur. Il-Qorti tirrileva li l-Artikolu 59 tad-Direttiva 2015/849 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, filwaqt li jipprovdi għas-sanzjonijiet li għandhom jiġu mposti mill-Istati Membri f'każ ta' ksur min-naħa tal-persuna suġġetta, iħalli għal kollox fid-diskrezzjoni tal-istess Stati Membri dik il-proċedura li permezz tagħha għandhom jiġu mposti l-imsemmija sanzjonijiet. Għaldaqstant l-argument tal-Korp intimat ma jistax jirnexxi.

32. In kwantu l-aħħar sottomissjonijiet tas-soċjetà rikorrenti fir-rigward tal-mod xejn ċar li bih hija miktuba l-liġi, ir-regolamenti u r-regoli, il-Qorti ma tistax

ma taqbilx, u tgħid li dan jista' jagħti lok għal azzjoni arbitrarja għal kollox min-naħa tal-Korp intimat, li aktar u aktar jirrikjedi proċess li jirrispetta d-drittijiet fundamentali kif sanċiti mid-disposizzjonijiet tal-Kostituzzjoni u tal-Konvenzjoni Ewropea, li huma ntiżi proprju sabiex irażżnu din l-arbitrarjetà u li jinstab bilanċ bejn dak li huwa neċessarju fl-interess pubbliku u d-drittijiet fundamentali taċ-ċittadin.

33. Il-Qorti għalhekk ser tgħaddi sabiex tilqa' l-ewwel talba tas-soċjetà rikorrenti. Iżda dan ifisser li ġaladarba l-liġi hija leżiva tad-drittijiet fundamentali tagħha, dak kollu li sar taħtha ma jistax jitqies li seħħ b'mod li ħares l-istess drittijiet fundamentali. Madankollu tagħraf li ta' dan m'għandux jaħti bl-ebda mod il-Korp intimat, li kien biss qed iħares il-liġijiet magħmulin mill-Istat. Għal dak li jirrigwarda l-eċċezzjoni tal-Korp intimat li t-talba tas-soċjetà rikorrenti għall-ħlas ta' danni morali mhijiex preċeduta minn talba għal dikjarazzjoni ta' responsabbiltà, il-Qorti tikkunsidra li t-talba in kwistjoni fiha nnifisha tfisser ukoll li qegħda ssir talba għal dikjarazzjoni ta' responsabbiltà, li wara kollox hija riflessa sew fit-talbiet ta' qabel.

Decide

Għaldaqstant għar-raġunijiet premessi l-Qorti tiddeċiedi din il-kawża billi, filwaqt li tastjeni milli tiddeċiedi l-ewwel eċċezzjonijiet rispettivi tal-intimat Avukat tal-Istat u tal-Korp intimat stante li dawn illum jinstabu deċiżi finalment permezz tas-sentenza tal-Qorti Kostituzzjonali fl-ismijiet fuq premessi, u filwaqt li tilqa' b'mod limitat it-tieni eċċezzjoni tal-Korp intimat, tilqa' it-talbiet kollha tas-soċjetà rikorrenti u tiċħad l-eċċezzjonijiet l-oħrajn kollha tal-intimati, tillikwida d-danni morali li l-intimat Avukat tal-Istat

għandu jħallas lis-soċjetà rikorrenti fis-somma ta' għaxart elef Euro (€10,000), bl-imgħax mid-data ta' din is-sentenza u bl-ispejjeż kollha tal-proċeduri odjerni.

Il-Qorti tordna wkoll lir-Reġistratur tal-Qrati Ċivili u Tribunali sabiex f'każ li din is-sentenza tgħaddi in ġudikat, jibgħat kopja tagħha lill-Onor. *Speaker* tal-Kamra tad-Deputati kif stabbilit fl-artikolu 242 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili.

Moqrija.

Onor. Dr Lawrence Mintoff LL.D.
Imħallef

Rosemarie Calleja
Deputat Reġistratur